

SOSYALİZM BROŞÜRÜ

**REEL SOSYALİZMİN
YIKILIŞ NEDENLERİ
VE
21. YÜZYIL SOSYALİZMİNİN
ANA ÇİZGİLERİ!**

Sinan Çiftyrek

İÇİNDEKİLER

**SSCB VE REEL SOSYALİZMİN
YIKILIŞININ TEMEL NEDENLERİ *3**

**21. YÜZYILDA,
SOSYALİZMİN ANA ÇİZGİLERİ *15**

**YENİDÜNYA DÜZENİ;
SOSYALİZMDİR!.....30**

**LENİN MARX'A NASIL YAKLAŞTIYSA
LENİN'E ÖYLE YAKLAŞMALIYIZ!.....36**

SSCB VE REEL SOSYALİZMİN YIKILIŞININ TEMEL NEDENLERİ *

Dostlar, yoldaşlar!

Peş peşe sosyalizmle ilgili üç semineri düzenlemiş olduğundan dolayı İstanbul ÖSP İl Örgütüne teşekkürlerimi öncelikle iletayim! Geçmişte bu meseleyi epeyce tartıştık ama şimdiki küresel, bölgesel siyasal iklimde yeniden tartışmamızın da yararlı olacağı katindeyim.

Gündem sıcak politik sorunlarla yüklü. Ortadoğu'da savaş iklimi giderek ağırlaşıyor. Bağdat-Hewler gerilimi tırmanırken, bölgesel küresel güçleri de bu gerilimin içerisine çekiyor. Öcalan-MİT görüşmesi güncelliğini korurken, Paris'te üç PKK'li kadının katledilmesi gündeme geldi.

Bu sıcak politik gelişmeler yaşanırken bizler burada apayrı ve yüzü soğuk bir konuyu tartışacağız. 20. Yüz yıl sosyalist rejimleri(reel sosyalizm) neden yıkıldı? Bu sorunun yanıtına odaklanmış onlarca hatta yüzlerce kitap, makale yazıldı. Yine onlarca, yüzlerce panel, konferans düzenlendi, düzenleniyor. Bizde burada hem küresel tartışmalardan çıkaracağımız derslerle hem de kendi algımızdan hareketle yukarıdaki sorunun yanıtını arayacağız.

Böylesine hacimli ve ucu ekonomiden siyasete, felsefeden iktidara varana kadar her yere uzanan, küresel çapta 80 yıllık bir deneyimi içeren meseleyi kısa bir sunumda özetlemenin güçlüklerini yaşayacağımızı bilerek sunumu yapacağım. Devamında sunum ile ilgili görüş, soru ve cevaplarla konu üzerindeki tartışmayı derinleştirmeyi hedefleyelim.

Reel sosyalizm neden yıkıldı sorusuna yanıt ararken “zaten sosyalist değillerdi ki neyini tartışalım” diyen yaklaşımlar olabilir, ben böyle düşünmüyorum ve sekiz temel başlık altında “neden yıkıldı” sorusuna yanıt arayacağız.

I – Özel Mülkiyetin Tarihi Kökleri Ve Küresel Devrimci Dalgaların Çapının Reel Sosyalizmin Yıkılışındaki Rolü!

Özel mülkiyetin kökleri, hem 10 bin yıl gibi geriler dayanması hem ayrıca insan yaşamının tüm ilişki ve alanlarını derinden etkilemesi nedeniyle güçlü olup “haydi” deyince sökülüp atılması kolay değildir. Araştırmalarla paralel antropolojik verilerin yenilenmesi özel mülkiyetin ilk doğuşuna ilişkin tarihinde de sürekli değişikliklere neden olmaktadır. “Tarih Sümerle başlar” tezine göre, uygarlık başlangıcı Milattan önce 3000-3500 yıl gerilere dayandırılırken, son antropolojik veriler özellikle Batman HallanÇemi, Diyarbakır Çayönü ve Urfa Göbekli Tepe’de ilk yerleşim ve ilk tapınakların yanı sıra ilk uygarlıkların ortalama M Ö 10 bin yıl gerilere dayandığının ortaya çıkmasıyla paralel özel mülkiyetin tarihi köklerinin de daha uzun zaman dilimine dayandığı açığa çıkmış oldu.

Sosyalist devrimlerin, kapitalist ya da yarı feodal toplumun yıkımını hedef almaları özel mülkiyetin toplum yaşamında sökülüp atılması açısından farklı sorunları da beraberinde getirir.

Bilindiği gibi kapitalizm; tarihte kölecilik, feodalizm gibi toplumlardan farklı olarak ilk ve son mülkiyet egemen toplum biçimidir. Kapitalizm öncesi toplumlarda egemenlerin politik iktidar çıplak iken, kapitalizmde sermayenin politik iktidar sivil toplum (parlamentarizm ve daha bir dizi kurum ve ilişki) ile örtük hale getirilmiştir. Kapitalizmde mülk sahiplerinin iktidarı, kölecilik ve feodalizmde görüldüğü gibi çıplak değil yani “aha bakın sermayenin politik iktidarı budur” diye miyorsun. Bu kapitalist özel mülkiyetin, önceki özel mülkiyet biçimlerine göre en önemli avantaj ve direnç noktalarından biridir. Kapitalist

toplumlarda büyük sermaye grupları, toplumun en alttaki küçük idari ve siyasi biriminden devlet ve hükümetin en tepesine varana kadar iktidardırlar ancak iktidarları çıplak görünür değil belirttiğim nedenlerle üstü örtüktür.

Bu özelliği kapitalizmi kendinden önceki özel mülkiyetli toplumlardan ayırt eden bir başka yönünü açığa çıkartır: bu özellik, kapitalizmin politik iktidarların denetiminin dışına çıkabilen istisnai ekonomik sistem oluşudur. Devlet ekonomiden elini çeksin” çağrı ve pratiği bunu en net ifade eder!

Dostlar, yoldaşlar!

Kapitalizmin özetlediğim özelliğinden dolayı peş peşe küresel çapta gelişen iki büyük antikapitalist devrimci kalkışma (iki büyük küresel devrimci dalga) O’nu bir daha geri gelmeyecek çapta yanı tarihi kökleriyle birlikte söküp atamadı. Bu tarihi önemdeki görev, 21. Yüzyıl devrimci kalkışmasına kaldı. Bu hesabın bu yüzyıl içerisinde nihai olarak görüleceği inancındayım. Bu yöndeki görüşlerimi “Kapitalizmin Tarihsel Fiziksel Sınırları” adlı kitabımda ayrıntılı belirtmiştim.

1830’larda filizlenen 1848 devrimleriyle gelişen ve 1871 Paris Komünü ile doruğa varan 19. Yüzyıl küresel devrim dalgası; özellikle Avrupa’da kapitalizmi sarsmış, yer yer kapitalizm ağacının dallarını kırmakla da burjuvazinin yüreğine ilk ciddi korkuyu salmıştı. Ancak özetin özeti olarak 19. Yüzyıl devrimci kalkışmasının çapı, derinliği, birikimi kapitalizmi nihai olarak aşmaya (kapitalizm ağacını kökünden sökmeye) gücü yetmedi. Yol açtığı devrimci iktidar olarak Paris Komünü ancak 71 gün yaşadı ve Fransa burjuvazisi ile egemenlerinin saldırısı sonucu yıkıldı. Küresel devrimci dalga geri çekildi. Burjuvazi, yenilen, geri çekilen 19. Yüzyıl devrimci dalgasının ileri değerlerini içeriğinden boşaltıp kullanarak kendi iktidarını pekiştirmeye çalışırken, komünist hareket ve uluslararası emek hareketi ise 20. Yüzyıl devrimci dalgası olarak yeniden yola koyuldu diyebiliriz.

20. Yüzyıl devrimci dalgası, 19. Yüzyıl deneyiminden de ileriye yönelik çıkarılan derslerle çap ve derinlik olarak daha güçlü gelişti. Hem coğrafik alan hem de nüfus olarak küremizin önemli bir kısmında sosyalist rejimler iktidar oldular. Başka bir ifade ile sosyalizm bir ütopya olmaktan çıkıp bir vaka, olgu haline gelerek reel hale geldi.

SSCB'den Çin', Küba, Vietnam, Angola, Doğu Avrupa vb geniş bir coğrafik alanda iktidar olmasına ve kapitalizmin gövdesinde de ciddi yarılma gerçekleştirmiş olmasına rağmen küresel çapta ve nihai olarak kapitalist sistem aşılama. Aşılama dönülür misali, kapitalizm ağacı kendini yeniden onardı. Kapitalizmden komünizme geçişin alt evresi olarak sosyalizm evresinde sabit olarak durulamazdı ya komünizme yanidevletsizliğe geçiş sağlanacaktı ya da kapitalizme dönülecekti. SSCB'nin yıkılışı dönüş sürecini noktalandı. Sonuç olarak, kapitalist sistemin köklü aşılması görevi 21. Yüzyıl devrimci dalgası ve dinamiklerine kaldı.

İlginçtir, Paris Komünü 71 gün yaşarken, SSCB ise 71 yıl yaşadı! 21. yüzyılın SSCB'sinin ise, nerede kurulursa kurulsun, kurulduğu anda itibaren sönmümlenerek nihai dünya düzeni olan devletsiz komünal topluluklar olarak komünizme geçiş sağlanacağı görüş ve inancındayım.

II- Fosil Enerji Kaynakları Ve İçten Patlamalı Motor Düzeneği Üzerinde, Kapitalist Uygarlık Kuruldu Fakat Komünist Uygarlık Kurulamazdı.

Kapitalist sanayi uygarlığı iki şeyin üzerinde yükselmişti: fosil enerji kaynakları ve içten patlamalı motor düzeneği! Onca teknolojik gelişmeye ve 300 yıllık geçmişe rağmen kapitalist uygarlık ne fosil enerji kaynaklarını ne de içten patlamalı motor düzeneğini aşamadı. İkisine de bağımlılığı devam ediyor. Fosil enerji kaynakları sınırlıdır yani güneş enerjisi gibi sınırsız ve temiz değil. Dolayısıyla fosil enerji birimi, üretimin temel girdilerinden biri olarak kaldığı müddetçe de zenginlikler de sınırlı kalacaktır, çünkü sınırlı enerji üzerinden sınırsız zenginlik üretemezsin. Bu duruma kapitalist uygarlığın egemen sınıfı olarak burjuvazinin kâr amaçlı üretim-tüketim kalıpları eklenince sınırlı üretim daha da sorunlu hale gelir.

Sosyalizm ve onun üst evresi olarak komünizm, devletsiz, özel mülkiyetsiz yaygın komünal topluluklar olarak bambaşka bir uygarlığı simgeler ki en başta kapitalist uygarlığa özgün fosil enerji kaynaklarını ve dolayısıyla içten patlamalı motor düzeneğinin aşılması gerekir. Ancak sosyalizm projesinin 20. Yüzyıl devrimleriyle kazandığı politik içerik olarak Reel sosyalizm ne fosil enerji kaynaklarını ne de içten patlamalı motor düzeneğini aşamadı. Bu açıdan kapita-

list uygarlığı aşmak bir yana ancak kimi yerlerde O'nu yakalayabildi diyebiliriz. Aşamayınca, Reel sosyalizm altında yani sosyalist rejimlerde mülkiyet gereksizleştirilemedi, çekiciliği (cazibesi) alınamadı ve mülkiyet hırsızlığı bir biçimiyle reel sosyalizmde devam etti.

Mülkiyetin çekiciliği alınıp gereksizleştirilmeyince devlet de tüm toplumun temsilcisi haline gelerek sönümlenemedi. Bu iç unsurun yani sıra dış faktörler de devletin sönümlenmemesinde etkili oldu ki bu konu üzerinde ayrı bir başlık altında duracağız.

Sınırsız enerjiyi gerektiren komünist uygarlık, kapitalist uygarlığın sınırlı enerji seçeneği olan fosil enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulamazdı, kurulamadı da. Sonuç olarak; sosyalist rejimler ve özelde de SSCB; ya komünizme doğru yani devletten devletsizliğe evirilerek komünizmin alt aşaması sosyalizmden üst aşmasına geçiş sağlanacaktı ya da gerileyip yıkılacaktı. Yıkıldı!

III – Marksist Teoride, Burjuva Devletin Yıkılması, Fakat Sosyalist Devletin Güçlendirilmesi Yok!

Komünist partiler, başta SSCB olmak üzere iktidar oldukları yerde, pratikte teoride, Marksist teoride olmayan kimi uygulamalarla da yüzleştiler. Neydi teoride olmayan ama pratikte yüzeşilen sorunlar? NEP politikası ve sosyalist devletin güçlendirilmesi bunların başında gelir.

Marksizm'in devlet kuramında ve ona ciddi katkı yapan Leninizm de, burjuva devletin yıkılması net olarak var ama sosyalist devletin güçlendirilmesi diye bir şey yok, olamazda! Marksist teori, burjuva devletin yıkıntıları üzerinde kurulacak olan devlet olmayan devlet olarak sosyalist devletin güçlendirilmesini değil, tersine kurulduğu andan itibaren devletten devletsizliğe doğru sönümlenmesini öngörür. Bir devlet (sosyalist devlet) düşününki eski devletin yıkıntıları arasında kurulduğu andan başlayarak eriyerek sönümlenecek! Yani sosyalist devlet kurulurken aynı zaman diliminde sönümlenecekti! Teori böyle diyordu ve bu doğrudu fakat pratikte tersi oldu, sosyalist devlet güçlendi, güçlendirmek zorunda kaldılar.

Her şey bir yana genç sosyalist devleti kuşatan emperyalist kapitalist devletlerin varlığı yeni kurulan sosyalist devletin güçlendirilmesini zorunlu kılıyordu. İkişim şu idi; ordu başta olmak üzere sosyalist devlet ya her açıdan güçlenecekti ya da emperyalist kapitalist saldı-

rılar altında yok edilecekti! Sosyalist devlet güçlendirildi! Demek ki sosyalist devletin sönümlenmek yerine güçlenmesinde, emperyalist kuşatmanın varlığı belirleyici faktördür.

SSCB kurulduğu andan itibaren öngörülen, beklenen Avrupa ve hatta dünya devrimleri ardışık olarak gelseydi yani emperyalist-kapitalist kuşatma tümüyle kalkmasa bile tehdit olmaktan çıksaydı, o zaman sosyalist devletin güçlenmesi değil erimesi, sönümlenmesi gündemleşebilirdi.

Sosyalist rejimlerde devletin güçlendirilmesi, başta sosyalist rejimlerin dış saldırılara karşı korurken, sonraki süreçte güçlü devlet ve bürokratikleşme ile paralel yıkılmansın nedenlerinden biri haline geldi.

Ayrıca ekleyelim ki, kimi yerlerde ulusal kuruculuk hatta uluslaşma ile sosyalist inşanın aynı süreçte yaşanıyor olması bir başka handikaptı. Örneğin Orta Asya Türki Cumhuriyetlerini ele alalım. Çoban kabileler halinde yaşayan bu halklarda sosyalizm altında aynı zamanda uluslaşma sürecini yaşanırken sosyalist devletin sönümlenmesi mümkün mü? Hayır!

IV – 20. Yüzyıl Devrim Üssünün Rusya Olmasının Beraberinde getirdiği Sorunlar da Oldu!

Ekim sosyalist devriminin kapitalist Batı Avrupa yerine yarı feodal Rusya'da gerçekleşmiş olmasının beraberinde getirdiği bir dizi sorun oldu. Bu durumu bir yazımda, "Lenin, Leninizm Ekim 1917 sosyalist devrimiyle zafer kazanırken aynı süreçte kaybetmenin ağır sorunlarıyla da yüzleşti" diye belirtmiştim. Bolşevik parti ve Lenin, Ekim Devrimi ile zafer kazandığı aynı süreçte neleri kaybetmişti?

Birincisi; bilindiği gibi burjuva demokratik devrimi yaşamamış ülkelerde sosyalist inşa sürecinde ciddi arka plan sorunlarıyla yüzleşildi, bunların başında da izlenen NEP politikası gelir. Sosyalist rejimde sosyalist inşa geliştirilirken aynı süreçte bazı alanlarda kapitalizmin de geliştirilmesi ama bu süreçte sosyalizmin kapitalizme üstün olduğunun emekçilere yaşatılarak gösterilmesi yani kapitalizm geliştirildiği süreçte kapitalizmin aşılması hedefleniyordu.

İkincisi; yine SSCB özelinde işçi sınıfı devrimin ilk yıllarında hem nicel olarak zayıftı hem de peş peşe yaşanan iki büyük dünya sava-

şında ve elbette esas olarak da İkinci Dünya savaşında öncü müfrezelerini büyük oranda kaybetmesinin ağır sorunlarını da yaşadı. İşçi sınıfı toplam halk kitleleri içerisinde oransal olarak ve işçi sınıfı içerisinde de kalifiye emek gücü zayıftı. İşte zayıf olan kalifiye emek gücünün önemli bir kısmı da ikinci Dünya savaşında kaybedildi.

Üçüncüsü; ekonomide yereli göz ardı eden katı merkezizetçi planlama, yine başlangıçta kırsal kesimin ve ulakların zorla tasfiyesi, sanayileşme, kalkınma ve bütün bunlarla ikinci Dünya savaşına hazırlanma gibi önemli bir ilerlemenin ögesiye, sonra yıkımın bir ögesi haline gelecekti. Süreçte adım adım merkezi planlamanın yerel planlama ile tamamlanması yani ekonomik sosyal hayatta yerel iradenin dolayısıyla planlamanın hayata geçirilmesi gerekirken katı merkezi planlamada ısrar edildi.

Dördüncüsü; burjuva demokratik evreyi yaşayıp aşamamış olması, Rusya'da Ekim devrimi sonrası doğrudan demokrasinin araçları olan asker, işçi ve köylü Sovyetlerinde ciddi sorunlara yol açtı. Ordu yapılanmasında başlayan doğrudan demokrasi uygulamasının sonlandırılmasını işçi ve köylü Sovyetleri izleyecekti. Başlangıçta kendi subaylarını doğrudan seçimle askerlerin seçtiği uygulamanın yarattığı en büyük sorun iç demokrasi kültürünün gelişmemiş olması nedeniyle askerler kendi aralarında seçtikleri subayların (üstlerinin) ...na parmak atmaya başladılar! Asker Sovyetlerinde doğrudan demokrasi uygulamasının kaldırılmasını çok geçmeden işçi ve köylü Sovyetleri izleyecekti ki bu gelişme bürokrasi ve devletin güçlenmesi dolayısıyla da yıkımın esas nedenlerinden biri olacaktı.

Beşincisi; Yukarıda da değindim gibi Orta Asya ve Kafkasya, tabii ki Vietnam, Angola gibi yerlerde ulusal kuruculukla sosyalist inşanın üst üstte aynı süreçte yaşanıyor olmasının yarattığı dev sorunlar oldu. Her şey bir yana ulusal kuruculuğun gündemde olduğu bir ülkede ilk adımda devletten devletsizliğe geçiş değil devletin güçlenmesi yaşanacaktır, yaşandı çünkü ulusal kuruculuk devletin zayıflatılması değil güçlendirilmesi esastır.

Altıncısı; Çekirdek aile meselesidir. Engels, "Ailenin mülkiyetin ve devletin kökeni" adlı eserinde devlet aile, çekirdek aile meselesi üzerinde durmuştu. Burada da SSCB pratiğinde sosyalist rejimin yüzleştiği sorun diğerleriyle benzer. Orta Asya Türkî Cumhuriyetle-

ri, Sibiryaya ve Kafkas halklarında kapitalizm öncesi kabile, aşiret ve geniş aileye dayalı toplumsal yapının çekirdek aile lehine aşılması sosyalist rejimin görevleri arasındayken, böyle bir toplumda yine sosyalist devletin, devlet olmayan devlet olarak aşılması değil güçlenmesi söz konusuydu.

Çarlık Rusya'sında önce Şubat ardında Ekim devrimiyle Bolşevikler ve özelde de "Leninizm zafer kazanırken kaybetmenin sorunlarıyla yüzleşti" derken özetlediklerimi kastettim.

Kısacası SSCB devlet olarak büyürken, gelişirken, modernleşirken aynı süreçte yıkımın (çöküşün) tohumlarını da ekiyordu.

V- Sosyalist Rejimlerde Özgürlükler Alanının Daraltılması Yıkımın Bir Diğer Nedenidir!

Bir; Sovyet insanının, "biz devrimi her şey insan için, insanın özgürlüğü için yapmıştık ama sosyalizmde bireyin özgürlüğünü ortadan kaldırdık" demesi aslında çok şeyi özetliyordu. Sosyalist devrim, toplum ve bireyin özgürlüğünü temel bir hedef olarak yığınların önüne koymuştu ama devrim sonrası sosyalist iktidarda birey ve toplumun özgürlüğü, "devletin yüksek çıkarları" adına katı disiplinle kuşatılarak kuşa çevrildi. Biliniyor Liberal doktrin, özgürlükleri devlet çerçevesinde ortaya koyarken, Marksizm devlet olmayan devlet olarak geçiş devletinin sınırları içerisinde yanı çok geniş ufukla ele alır. Böyle olmasına rağmen 20. Yüzyıl sosyalist rejimlerinde özgürlükler kuşa çevrildi ki sosyalist devletlerin yıkılışlarının en büyük nedenlerinin başında yer aldı! Neden?

İki; SSCB'nin küresel düzlemde ABD ile askeri rekabet ve denge arayışının ekonomik bedeli içerde ağır oldu. ABD ile güç yarışında Küba, Vietnam, Angola ve Doğu Avrupa'nın ekonomik, askeri yükü SSCB'de ekonomik, sosyal yaşamı olumsuz etkiledi. Devlet, ekonomik refahın sağlayacağı esnekliği arkalayarak özgürlükler alanını genişletemedi.

Üç; SSCB teknolojik alanda özellikle askeri ve uzay teknolojisinde ABD ile rekabet eder hale geldi ama teknolojiyi ekonomik, sosyal hayata uyarlayamadı. Örneğin en güçlü uzay aracını, uçak ve tankı yapan SSCB, halka kaliteli sabun ya da giyim malzemesi sunmayı beceremedi.

Dört; Üretim sürecinde kapitalist Batı'da bir işçinin yaptığı işi SSCB ve diğer sosyalist ülkelerde üç işçinin yapıyor olması hantallığı, "sallabaşı al maaşı" olumsuzluğunu içerse de genel hatlarıyla olumluydu. Esas sorun, teknolojik gelişmelerin desteğiyle üretimde canlı emek yerine nesnelleşmiş emeğin (makine, robot) yer alması oranının büyütülerek, canlı emeğin (işçinin) zamansal olarak doğrudan çalışma iktisadından tümüyle olmasa da yarı yarıya özgürleşmesi geliyordu ki reel sosyalizm bunu başaramadı. İşçilerin çalışma zamanının iktisadi üretimden tümüyle özgürleşmesi sosyalist aşamada mümkün olamazdı bu ancak devletsiz toplum olarak komünizmde mümkün olabilir ki o zaman da zaten işçide işçi olmaktan çıkar! Yani devletten devletsizliğe geçiş süreci, işçiyi işçi olmaktan çıkartacak olan geçiş süreciyle paralel gelişmesi gerekirdi. İkisi de başarısız oldu.

Beş; 20. Yüzyılın genel bir uygulaması olarak disiplin içerisinde özgürlük yani disiplin-özgürlük ilişkisinin (dengesinin) disiplin esas alınarak kurulması, partide, devlette her alanda özgürlük alanının daralmasına neden oluyordu. Her şey disiplinli parti, disiplinli devlet vb için kurgulandığında özgürlük disiplinle kuşatılarak etkisizleştirildi. Öyle ki süreçte oksijensiz kalan çelik disiplin kendiliğinden çürüyüp yıkılacaktı. SSCB'nin dış ve iç bir saldırı, ayaklanma olmadan yıkılmasının başka bir izahı yoktur.

Aynı ilişki demokratik-merkeziyetçilik meselesinde de görülür. Demokrasi ile merkeziyetçilik ilişkisi(dengesi) de merkeziyetçilik esas alınarak kurulduğundan yine gerek partide gerekse devlette demokrasinin merkeziyetçilik tarafından kuşa çevrilmesi yıkımın bir diğer nedenidir.

VI – Partide, Sendikalarda Ve Devlette Büyüyen Bürokrasi!

Devletin kendisi dev bir teşkilatlanma olarak zaten başlı başına bürokrasinin kendisidir. Üstelik sözü edilen devlet kurumsal olarak zayıflayacağına tersine güçlenmiştir. Devletin güçlenmesi bürokrasinin de güçlenmesidir ki gerek SSCB gerekse diğer sosyalist rejimlerde devlet ile paralel bürokrasiyi de güçlendirdiler.

Siyasal alanda işçi, köylü ve asker Sovyetlerinde doğrudan demokrasiden kopuş; ekonomik alanda ise, katı merkezi planlama gibi uygulamalar beraberinde bürokrasi belasını da büyüttü. Öyle ki

bürokrasi belası parti örgütlenmesini de virüs gibi yukarıdan aşağıya saracaktı. Lenin'in iktidar yıllarında söylediğini burada bir kez daha kullanayım:

“Her yıl kongresini toplayan (son kongresinde bin üyeye bir delege düşmüştür)parti, 19 kişiden oluşan ve kongrede seçilen Merkez Komitesi tarafından yönetilir; Moskova'daki günlük çalışma Örgütlenme Bürosu ve Politik Büro diye bilinen beş Merkez komitesi üyesinden oluşan ve Merkez Komitesi Plenumlarında seçilen daha da dar kurullar tarafından yürütülür. İşte size tam bir 'oligarşi'. Parti Merkez Komitesinin yönlendirici talimatları olmadan, Cumhuriyetimizin hiçbir devlet kurumunda hiçbir önemli siyasal ya da örgütsel sorun karara bağlanamaz” Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı sf; 42 Inter Yayınları)

VII – SSCB'nin Yeni Bir Doğu-Batı Sentezinde Yarı Yolda Kalmasının Yarattığı Sorunlar!

Dostlar, Yoldaşlar!

Ekim Devrimi, küresel çapta yeni bir Doğu-Batı sentezini yaratma yolunda ileri bir hamleydi. Doğu kalkışlı ama Batının ileri değerlerini de içselleştirmek isteyen bir devrimci hamle, bir sentezdi. Doğudan çok şey alan ama Doğuyu dışlayarak bunu yapan, yani Doğu-Batı sentezini dışlayan Batı Avrupa Merkeziliğinin aksine, Ekim Devrimi ve Lenin Avrupa merkeziliğini reddederken bunu Batı düşmanlığına vardırılmadan yaptılar.

Ekim Devrimi, yeni bir Doğu-Batı Sentezi yönünde yol katletti, ancak birçok alanda olduğu gibi bu alanda da yarı yolda kaldı. Süreçte Batı'nın modernist disiplini ile örtüştükçe Doğu'dan koptu ruhsuzlaştı, iddiasızlaştı ve içeriği boşaldı.

SSCB ve diğer sosyalist ülkelerde akıl; ne kapitalist Batı ülkelerinde olduğu gibi iktisadi akla dönüşerek akıldışılığa vardiirildi, ne de akıl, iktisadi akıldan koparak özgürleşebildi. Burada da tam anlamıyla iki ara bir dere de kalma durumunu yaşadı.

Doğu-Batı sentezinin derinleşmemesinde, yukarıda belirttiğim sorunların toplamıyla paralel dünya komünist hareketinin enternasyonal alanda parçalanmışlığının da payı olmuştur. SSCB ve Çin merkezli karşıtlaşan Dünya komünist hareketinden her birinin kendi

penceresinden bakışı sentezi olumsuz etkilemiştir.

VIII- Lenin-Trotsky-Stalin... Olarak Siyasal İradenin Rolü!

Öncelikle bir şeyi belirteyim: yukarıda reel sosyalizmin yıkılış nedenlerini ele alırken determinist yaninesnelci ağırlıklı bir değerlendirme yaptığım söylenebilir. Yıkılıştta iradenin yani yönetim tarzının payı yok muydu vardı ama belirleyici değildi.

Reel sosyalizmin yıkılışına ilişkin değerlendirme geçmişin değerlendirmesidir dolayısıyla determinist olmak zorundadır. Genel olarak geçmiş olgu ve olayları değerlendirirken olabildiğince nesnelci, geleceği değerlendirirken ise tersine olabildiğince iradeci olmamız gerektiğine inanıyorum.

Meselenin irade yönüne gelince, elbette Lenin ve Stalin başta olmak üzere Bolşevik kadrolar geliştirdikleri devrimci muhalefetin gereği olarak devrimci müdahaleyi olabildiğince geliştiren yani iradeci liderlerdi. Ancak aralarında farklar vardı. Lenin'in en büyük özelliği değişen hayata teoriyi uyarlamak olmuştur, O hiçbir zaman hayatı teoriye uydurmaya zorlamadı daima tersini yaptı. Ama Lenin'in sadık öğrencisi olmanın ötesine gidemeyen Stalin, Lenin'in ölümünün ardından hayatı yenilenmeyen teoriye zorla da olsa uydurmaya yönelmiştir. Bu uygulama, kısa sürede yani Batı Avrupa'nın ortalama 100 yılda yaptığını Stalin liderliğindeki SSCB, başta ulaklar olmak üzere kırsal alanı zorla 20-30 yılda sanayileşme lehine tasfiye etmiştir. Bu zorla tasfiye SSCB'yi İkinci Dünya savaşında ve sonrasında ABD ile küresel güç yarışına girmede büyük avantajlar sağlamıştır ama tafisi mümkün olmayan ve sonradan çözülüşün nedenleri haline gelen ciddi sorunlara da yol açmıştı. Peki ya Trotsky? Stalin'in yerine Trotsky'i koyun değişen bir şey olmayacaktır, çünkü ekonominin askerileştirilmesini Trotsky, Stalin'den daha katı savunur. Trotsky'nin avantajı iktidarı yönetmemesidir.

Şunu ekleyerek bitireyim, 20. yüzyıl sosyalizm pratiği şunu gösterdi; tek ülkede devrim ve sosyalist iktidarın kuruluşu mümkün ama tek ülkede devletsiz toplum olarak komünist topluma geçiş, komünist uygarlık mümkün değildir!

20. yüzyıl sosyalist rejimlerinin neden yıkıldığının üzerinde durduk ama yıkılan reel sosyalizmin dev kazanımları da olmuştur ki bu ayrı bir değerlendirme konusudur. 20. Yüzyıl eşitlik, adalet, özgürlük

ütopyası reel sosyalizm ile somut içerik kazandı. Şimdi 21. Yüzyıl ütopyasının içerik kazanacağı 21. Sosyalizmi uğruna mücadeleyi geliştirmemiz gerekiyor!

*ÖSP İstanbul İl Örgütü tarafından 13-01-2013 tarihli düzenlenen “Sosyalizm Seminerleri”nin “SSCB ve Reel Sosyalizmin Yıkılışının Belli Başlı Nedenleri” konulu ilk seminerdeki Sinan Çiftyürek’in sunumunun özetidir.

21. YÜZYILDA, SOSYALİZMİN ANA ÇİZGİLERİ *

21. yy başında sosyalizme dair tartışma ile birlikte geleceğe dönük sosyalist perspektifi belirlerken bazı öngörüler üzerinden hareket etmeliyiz. Kendi adıma üzerinden hareket ettiğim belli başlı öngörüler olarak şunları birer cümle ile özetleyebilirim.

Birinci ve esas öngörüm; kapitalizmin küresel düzeyde 21. Yüzyılı çıkaramayacağı üzerinedir. Bu öngörümün üzerinde “Kapitalizmin Tarihsel Ve Fiziksel Sınırları” adlı kitabımda durmuş ve bir yerinde de şöyle ifade etmişim:

“Her şeyin metalaştığı, birikim bunalımının derinleştiği, otomasyonun sınırlarına dayandığı, kültürel yozlaşmanın büyüdüğü koşullarda; kapitalizmin sınırları ufukta gözüküyor. Dünya çapında gelişen süreç ve sürecin verileri ufukta kapitalizmin tarihsel ve fiziksel sınırlarını her açıdan bize gösteriyor. Kapitalizme kesin ömür biçilemez; ama artık önemli olan ufukta sınırlarının görünmesidir. Görmek isteyenler bu sınırları görebilir” (sf; 210 Gün yayıncılık)

İkincisi; küresel çapta kapitalizmin ağırlık merkezi Batıdan Doğuya/Asya ya kaydıkça, Washington-Pekin, Londra-Yeni Delhi

işçilerinin sorunları da artan oranda ortaklaşmaktadır. Yani küresel kapitalizme karşı işçilerin yoksulların direniş de küreselleşerek ortaklaşacak. Kuzey Afrika, Avrupa ve Wall Street eylemleri bu ortaklaşmanın ilk işaretlerini verdi.

Üçüncüsü; Çin, bir adım geriden de Hindistan işçi sınıfı, sırtlarına bindirilen küresel kapitalizmin yükünü sür git taşıyamaz. Er ya da geç Çin işçi sınıfı, iktidarda “komünist partisi”, ekonomik sosyal hayatta ise sürdürülen vahşi kapitalizm uygulamasına isyan edecektir!

Dördüncüsü; Vietnam-Çin-Hindistan-Mısır hattı Batı düzeyinde tüketim kültürüne çözülsürse buna bir değil iki üç dünyanın maddi kaynakları dayanamaz! Çünkü Vietnam-Mısır hattında dünya nüfusunun % 50'nin üzerinde bir oranını barındırıyor! Yani 3.5 milyar insan ABD veya Batı Avrupalı düzeyde tüketmesini küremizin kaynakları kaldıramaz. Kısacası küremizin maddi kaynakları kapitalizmin ayakta kalmak için geliştirdiği tüketim kalıplarını kaldıramaz!

Beşincisi; “kapitalist sitemin insanla, insanlıkla büyüyen çelişkinin emek sermaye çelişkisinden beslenerek gelişmesi öyle bir noktaya gelmiş bulunuyor ki antikapitalist mücadele, özelde ücretli emek gücünün, genelde ise bir avuç egemenin dışında tüm insanlığın sorunu haline dönüşüyor.” (“21. Yy. Özgürlük ve Sosyalizm Manifestosu sf; 16) Yani Wall Street'te direnişin sloganı haline gelen “biz % 99”u temsil edenlerin, küresel düzlemde işsizlik, mülksüzleştirme, uzun çalışma saatleri, yoksulluk, tüketici kitle olarak görülmenin ötesinde halka hiçbir değer vermeme ve manevi olarak insanı sakatlama gibi nedenlerle kapitalizmle çelişkilerinin büyümesidir.

Altıncısı; işçilerin, yoksulların yanı % 99'u temsil edenlerin ve elbette siyasal dinamiklerinin 19. Ve 20. Yüzyıl devrimci kalkışmalarından da çıkardıkları deneyimle bu kez kapitalizmle küresel çapta ve nihai olarak hesaplaşmaya hazırlanmalarıdır. Batı özelde de ABD merkezli kapitalizm krizinin küresel nitelik kazanması ağır ekonomik, sosyal sonuçlara yol açtıkça buna işçilerin, yoksulların Kuzey Afrika'dan, Avrupa'ya ve Wall Street'e uzanan isyanlarına şahit olduk, olacağız!

Yedincisi; Reel sosyalizmin yıkılmasının hemen ardından, “tarihin sonu” diyerek kapitalizmin nihai zaferini ilan edenlerin; “imparatorluk” tezleriyle ABD'yi dünyanın “imparatoru” ve “tek kutuplu”

dünyanın lideri olarak sunanların çok kısa sürede teorik ve politik sefaletlerinin ortaya çıkmasıyla paralel, “yanıldık, halt ettik” diyerek teslim bayrağını kaldırmaları; buna ağırlaşan kriz koşullarında kapitalizmin çelişkilerinin derinleşmesinin neo liberal siyasetin gerçek yüzünün erken teşhirine yol açması ve kapitalist serbest piyasa savunusu üzerinden sosyalizme saldırılar geliştirmenin artık sürdürülemez hale gelmesi gibi gelişmeler de eklenince genelde solun özelde de sosyalist solun gelişmesinde tetikleyici olmaya başladı ki bu süreç derinleşecektir.

Girilen süreç, küresel çapta siyaset yeniden bir adım solda kurgulanacak. Bu süreçte ekonomik krizlerin faturasını kemer sıkma gibi önlemlerle işçi emekçilerin sırtına yıkma siyasetini izleyen liberal, muhafazakâr, sosyal demokrat merkezler zayıflarken radikal uçlar güçlenecektir. Şimdi ana çizgileriyle 21. Yüzyıl sosyalizmine ilişkin görüşlerimi ifade edebilirim.

I – Sosyalizm Savunumuza, Teorik-İdeolojik Öngörülerin Yanı Sıra Yaşamın da Katacağı İçerik Olacaktır!

19. ve 20. Yüzyıl komünist hareketinin, devrim ve sosyalist inşaya dair programatik hedefleri vardı ama birde pratik politik mücadelenin daha kapsayıcı vurgu ile yaşamın katmış olduğu içerik olmuştu. Bu durum, “muhalafetteyken neyi neleri hedefledik iktidarda neyle, nelerle yüzleştik” meselesidir. Her belli başlı devrimin hedeflerinin yanı sıra birde beklenmedik sorunlarla karşılaşmaları olmuştur bundan böyle de olacaktır. Yanı programatik olarak öngörülenin yanı sıra öngörülmeyle de yüzleşilmiştir, bizde yüzleşeceğiz.

Paris Komünü, Ekim 1917 Devrimi, Çin ve Doğu Avrupa devrimlerinde az çok ama mutlaka öngörülen ile yaşamda yüzleşilenin farklılığı yaşanmıştır. Paris Komününde işçi-köylü ittifakı öngörülmemişti ama Komün yıllarında derinden hissedilen en büyük eksiklik işçilerle köylülerin ittifakının önceden kurulamamış olmasıdır. Ekim Devriminde de benzer sorunlar yaşandı. Devrim öncesinde yani muhalafet yıllarında sosyalist inşa sürecinde teorik olarak sosyalist devletin güçlendirilmesi diye bir hedef yoktu. Teorik olarak öngörülen sosyalist devletin proletarya diktatörlüğü altında güçlendirilmesi değil adım adım sönümlenmesidir ama pratikte sosyalist devleti güçlendirme realitesiyle yüzleştiler. Hakeza, Bolşevikler “iktidara gelirsek sosya-

list inşa sürecinde NEP politikasını izleyeceğiz” yani sosyalist iktidar altında geçici ve sınırlı da olsa bazı alanlarda kapitalizmin geliştirilmesi şeklinde bir politik hedefleri yoktu ama pratikte bununla da yüzleştiler. Benzer örnekleri başka devrimlerde de verebiliriz.

Demek ki biz komünistlerin 21. Yüzyılda da sosyalizmi savunurken teorik-ideolojik öngörülerimiz (programatik hedeflerimiz) olacaktır ama birde canlı, akışkan yaşamın katacağı içerik ya da önümüze çıkaracağı sorunlar olacak! Beklenmedik olana da ön hazırlıklı olalım demek istiyorum! Teorik öngörüyle canlı yaşamın sentezini savunalım ve hayati teoriye uydurmaya zorlamak yerine değişen hayata uygun teorik yeniden üretimi sürekli kılalım!

Kısacası, “21. yüzyılda sosyalizm arayışında, Marksizm ve bilimsel sosyalizm temelinde teorik üretimin yenilenmesi çözümün birinci adımındır; ikinci adım ise esas pratik mücadelenin, doğrudan eylemin katacağı yeni içerikle olacaktır.”

II- Yeni Bir Doğu-Batı sentezi Hedefimiz Olacaktır!

Dostlar, yoldaşlar!

İlk seminerde Ekim Devriminin yeni bir Doğu-Batı sentezleşmesinde önemli bir halka olduğunu ama tıkanıp yarı yolda kaldığını belirtmiştim. Kapitalizmin küresel niteliğinin derinleşmesi başta olmak üzere birden fazla gelişme yeni bir Doğu-Batı sentezini dayatıyor ama önce Doğu-Batı sentezine tarihsel olarak bakalım:

“Dünya kültürünün beşiği ve ilk tanrısal inançların boy verdiği topraklar, genelde Büyük Doğu, özelde “Verimli Hilal”dir...İnsanlığın uygarlık yürüyüşünün birinci halkasını Antik Mezopotamya-Mısır; ikinci halkasını Antik Hint-Çin ve Maya-Aztek; üçüncü halkasını ise Yunan-Roma temsil eder.

Bir başka açıdan bakıldığında ana uygarlığı Mezopotamya-Mısır; Büyük Doğu ve Güney uygarlığını Mezopotamya-Mısır, Hint-Çin, Maya-Aztek; Antik Batı uygarlığını ise Grek-Roma simgeler.” (21. YY’da Özgürlük Ve Sosyalizm Manifestosu, sf; 43)

Demek ki; büyük Doğu ile Batı uygarlığı öncelikle Mezopotamya-Mısır’dan etkilenip beslenmiş, sonra ikinci adımda karşılıklı geçişlerle birbirlerini etkileyip inşa etmişlerdir.”

Demek ki; gerek Dicle-Fırat havzası gerekse Nil’in de aktığı Akde-

niz havzası, “tarihte halklar/toplumlar arası ortak kültür ve sentezin önemli odaklarıdır.”

Demek ki, “Kültürler, uygarlıklar tarih içerisinde geçişlidir, iç içe geçmiştir. Bakıldığında, hiçbiri homojen, katıksız değil, hepsinin orijinal dokusu karşılıklı geçişlerle farklılaşarak, yekpare olmaktan çıkarak melezleşmiştir.

Dinler de bu geçişin dışında kalamazlardı. Üç büyük semavi din olan Musevilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık da Verimli Hilal’de doğup geliştiler ve birbirinin devamı olarak geçişli olup üçü de tek tanrılı dine ilk geçişi temsil eden Zerdüş’ten beslendiler.”

Demek ki; “Doğu-Batı uygarlıklarının ‘karşıt’” olduğu ve ‘uygarlıklar arası çatışma’ iddialarını, uygarlıklar sorununda Avrupa merkezli şekillenen çarpık tarih bilincinin ve demagojik, yanıltıcı propagandanın ürünü”dür! Öncelikle bunu reddetmeliyiz.

Yeni bir Doğu-Batı sentezinde komünistler olarak 21. Yüzyıl başına sosyalizm adına neleri öne çıkaracağımız ise yukarıda aktardıklarımızda içkindir ama özetlemek gerekirse;

Doğu dinamikleri içine kapanmadan ve Batı karşısında dışlayıcı davranmadan hareket etmeli. Ekim Devrimi, “sosyalizmi sadece gelişmiş kapitalist ülkeler kurabilir” iddiasına rağmen devrimlerin, özellikle de politik devrimlerin ağırlık merkezini Doğu’ya taşıyarak Avrupa merkezliliğini yıkıp Batı merkezliliğini aşarken, Batı’nın dünya devrimindeki rolünü küçümseyen ya da Doğu-Batı karşıtlığına prim veren bir yönelişe girmeden yaptı. Lenin, Ekim Devrimi’yle Batı merkezliliğini aşarken, Doğu merkezliliğini doğuracak, Doğu’yu kutsayacak bir ideolojik-politik yönelime asla girmede. Tersine Doğu ile Batı’nın devrimci dinamiklerinin ellerini tutarak kenetlemeyi hedefledi.” (agesf; 35) Bu yaklaşım günümüz siyaset sosyolojisinde yeniden üretilmeli. Yeni bir uygarlık mücadelesinde Doğu ile Batı toplumlarının karşılıklı girdilerle kuruculuk rollerini geliştirebilmeliyiz. Doğu, Batı’dan alacağını alarak kendisi olabilsin, bu yaklaşım tersinden de Batı için geçerlidir.

III- Daha Az Devlet Daha Çok Özgürlük!

21. yüzyılda sosyalizm mücadelesinin içeriği bir yanıyla bu ara başlıkta saklıdır. Daha az devlet daha çok bireysel ve toplumsal

özgürlük! Sosyalist yönelimimizin temel hedeflerinden biri bu olmalıdır. Siyasal alanda bu tamda devletten devletsizliğe geçiş sürecinin başarılması meselesidir. Kurucu iradenin hedef ve niyeti önemlidir fakat mesele niyetin çok ötesinde olarak sosyalist inşa altında devletten devletsizliğe ne oranda geçilebilirirse o oranda toplumsal ve bireysel özgürlükler alanının genişleyeceği meselesidir! Yoksa teorik olarak Marksizm özgürlükler meselesini, devlet olmayan devlet' yani geçiş devleti perspektifiyle sınırları çok daha geniş bir ufukla ele aldı fakat pratik politika da reel sosyalizm politik özgürlükler alanında tam anlamıyla sınıfta kaldı.

Biliyoruz, 20. yüzyıl komünist hareketi de "yola çıkarken 'her şey insan, insanın özgürlüğü için' dedi; fakat sosyalist rejimler altında birey ve bireyin özgürlüğü kolektivism, toplumsallık ve güçlü devlet kütlesi altında unutuldu, ezildi. Bireyin sosyalist rejime yabancılaşması derinleşti, rejim sahipsiz ve savunmasız kalarak yıkıldı. Çünkü her toplumsal dönüşüm; teknik ilerleme, iktisadi ve siyasal sorun olduğu kadar ruhsal, zihinsel bir sorundur da. Özgür ve manevi olarak zengin bireyin yaratılamaması yıkımın başka nedeni." (agesf; 32)

Demek ki, "İnsanın kurtuluşu yalnızca iş, aş, barınma -salt bunlar olsa reel sosyalizm gerçekleştirmişti- değil, özgürlük, estetik, manevi zenginlik vb. daha fazla şeyi içerdiği bilinerek kavga geliştirilmeli."

Devletten devletsizliğe geçişe, hem tarihsel olarak hem de özelde AB pratiği üzerinden Avrupa dünde bugünde bir adım daha yakın duruyor. Ulus devlet olgusunun tarihte ilk şekillendiği ve tabir uygunsa doya, doya yaşanarak aşılma zeminin birkaç adım önde olgunlaşan coğrafya AB'dir. Elbette başta SSCB olmak üzere eski sosyalist rejimler coğrafyası da yaşanmış zengin pratik nedeniyle yine diğer coğrafyalar özellikle Asya, Afrika'ya oranla daha yakın duruyor! Kürdistan somutunda ise, iki temel alanda sorunlarla yüz yüze geleceğimizi şimdiden bilmemiz gerekiyor.

Birincisi; ulusal özgürlüğünü (ulusal devletini) bağımsız ya da federatif olarak yaşamamış bir halkın devletten devletsizliğe geçişi bir hayli güçlükleri barındıracaktır. Bir nevi arkadan gelen sorunlar durmaksızın ileriye adım atılmasını yanı geleceği çelmeleyecektir. Tıpkı Ekim Devriminde Leninizm zafer kazanırken kaybetmenin sorunlarını yaşadığı gibi!

İkincisi; genelde Doğu özelde de Asya toplumlarında sermayenin sivil toplum yapısının güçlü yaşanmamış olmasının, siyasal söylemle burjuva parlamenter demokrasiyi yaşayarak aşmanın sınırlı yaşanmış olmasının yaratacağı kimi sorunlar da olacaktır.

20. Yüzyıl ile kıyaslandığında, 21. Yüzyılda “daha az devlet daha çok özgürlük” hedef i genelde doğru ve kararlılıkla savunulması gerekir ama özgülmümüzde belirttiğim geç kalmış uluslaşma ve geç kalmış çözüm gibi nedenlerle bu alanda da sorunlarla yüzleşeceğiz. Bu ön uyarıyla birlikte şunun üzerinde durmalıyız: 20. yy reel sosyalizminin “belirgin özelliği olan kolektivizm ve toplumsallıkla özgür bireyin organik bütünlüğünü” nasıl gerçekleştirebiliriz?

IV- Daha Az İktisadi Çalışma Daha Çok Özgürleşmiş Zaman!

Daha az iktisadi çalışma ile vurgulamak istediğim, kâr ve sömürü amaçlı iktisadi çalışmadır yoksa çalışmamak yani zexel, zexel (tembel tembel) boş gezmekten söz etmiyorum. 21. Yüzyıl da sosyalizmi tartışırken teknolojik gelişmelerin varırıldığı boyut, bunun üretim süreçlerine uyarlanması sonuclar, insan zamanının iktisadi amaçlı çalışmadan özgürleşmesinde sunduğu imkânlar meselesini bağlantılı ele almamız gerekiyor. Çünkü kapitalist toplum altında teknoloji olağanüstü gelişti. Gelişmenin seyri uzayda “arazi kiralamaya”, insansız savaş araçları üretmeye, bir saniyede dünyanın öbür ucuna elektronik mektup ulaştırmaya ve 7-8 bin kişilik savaş gemileri üretme düzeyine varırıldı. Bu gelişmeler çoktandır sanayi, ticaret, tarım, hizmet sektöründen ulaşımaya varana kadar her alanda uyarlanır hale getirildi.

Üretimin tüm sektörlerinde teknolojik girdilerle paralel olarak toplum sermaye bileşiminde, sabit (değişmeyen) sermaye oranı büyüdü, değişen sermaye (canlı emek) yani ücretli işçi oranı ise küçüldü, küçülüyor. Çünkü teknoloji, sermaye gruplarınca kâr amaçlı kullanılıyor.

Bu teknolojik gelişmelere dayanarak, kapitalizm altında bile 12-10-8 saat ücretli iş günü yerine özgün koşullara bağlı olarak 8-6 hatta 4 saat çalışma imkânı sunuyor. Patronlar teknolojik gelişmeden hareketle iş saatlerini düşürmek yerine daha az işçi ile daha fazla üretimi hedefleyerek işçiyi sokağa, işsizliğe atmaktadır. Bu nedenle kapitalizm altında çalışma saatlerinin düşürülmesini demokratik

reformlar olarak savunabilmeliyiz.

Sosyalist inşa altında ise, insanı iktisadi çalışmanın kölesi olmaktan kurtaracak adımların geliştirilmesi mümkündür, bu perspektif korunmalıdır. Nesnelleşmiş (birikmiş) emek olarak üretimdeki maki-neleşmenin, “emekçilerin varlığını genişletme, zenginleştirme, ge-liştirme aracı” haline getirilmesi programlanmalıdır. İnsan ancak bu koşulda kendine ve üretimine yabancılaşmaktan kurtulur, iç parça-lanmasını aşar, manevi dünyası zenginleşir, bütüncül ve özgür insan haline gelerek” (agesf; 18) kültürel etkinliklere daha fazla zaman ayırabilir.

Demek ki, 21. Yy.da ana sorun insanı özelde de ücretli emeği ik-tisadi çalışmanın kölesi olmaktan kurtarmaktır. Teknolojik gelişmeler sayesinde bu mümkündür, hedeflenmelidir.

V- Partinin Değil Halkın İktidarı!

Neden son yıllarda sosyalizme dair tartışmalarda sıkça partinin değil halkın iktidarı diyoruz? Teorik olarak kimse sosyalizm adına parti iktidarından söz etmemişken böyle bir vurguya niye ihtiyaç du-yuluyor? Çünkü fiiliyatta adına ister proletarya diktatörlüğü denilsin, ister vatan cephesi, halk cephesi iktidarlari denilsin başlangıç yıl-larındaki bu halk iktidarlari süreçte hepsi o ülkenin komünist partisi iktidarına dönüştüler. Hatta komünist partisi içerisinde de dar bir kadronun iktidarına yani Lenin'in iktidar yıllarında kendi partisi için dediği “oligarşik” yönetimine dönüştüler. Diğer konularda olduğu gibi bu konuda da epeyce tartıştık yazdık, yazdım. Burada kısaca özet-leyeceğim:

İktidarın parti diktatörlüğüne dönüşmeden halkın iktidarı niteli-ğini sosyalizm altında koruyup süreçte eriyecek olması, yukarıda ele aldıklarımızdan ve devamında üzerinde duracağımız diğer ana konulardan bağımsız ele alınamaz. Dolayısıyla “partinin değil halkın iktidarını, parti işleyişinde doğrudan demokrasiyi ve kadrolardan öte-ye yapının demokratik işleyişini, merkezin yukarıdan aşağıya yerel-leşmesi yerine, yerelin merkezileşmesini, disiplin içerisinde özgürlük yerine özgürlük içerisinde disiplini ve bunların organik birliği olarak merkezde değil gövdede güçlü örgüt/örgütlenme modelini evrensel ve özgün çizgileri” ile düşünmeliyiz.

Günümüzde sosyalizm meselesi ele alınırken tek komünist par-

tisi dışında diğer tüm partiler yasaklanacak mı yoksa sosyalizm içi demokratik yarış içerisinde başka komünist partilere yaşam hakkı tanınacak mı? Yanıt aranması gereken değer önemli mesele budur.

Bu konuda ya RSDİP gibi aynı partide birden fazla hizbin veya Bolşevik parti gibi Lenin sağ olduğu sürece birden fazla Marksizm içi farklı ideolojik eğilimlerin varlığına kabul edip parti içi dinamizminin unsurları olarak göreceğiz! Ya da buna partide izin verilmeyecek o zaman da birden fazla komünist partinin varlığına kapı aralanacak veyahut zorla farklı eğilimlerin hem parti içerisinde hem de ayrı parti olarak varlıkları yasaklanacak! Kendi adıma Lenin'in sağlığında Bolşevik parti içerisinde Marksizm içi farklı ideolojik eğilimlerin dinamik varlığı ve mücadelesinin önemine inanırım. Yani sosyalist inşa sürecinde parti içerisinde birden fazla ideolojik eğilimlerin dinamik varlığı ve mücadelesini, birden fazla komünist partinin varlığına tercih ederim. Bununla birlikte Marksizm içi hiçbir eğilim, farklı yönelimi nedeniyle zorla engellenmemelidir. Marksizm, komünizm içi ayrılıklar zor ve yasak konusu olamazlar!

VI- Daha Çıplak, Daha Doğrudan Antikapitalizm!

21. yüzyılda yeni bir faşist örgütlenme ya da iktidar saldırısı karşısında antifaşist cephe, özgülümüzde çözümlenmemiş ulusal özgürlük talebi nedeniyle geniş ulusal demokratik cephe, kongre benzeri yapılanmaların kendini dayatması gibi özgün durumlar hariç tutulursa, küresel çapta doğrudan antikapitalist mücadele hedefleri belirlenmelidir. 20.yüzyılda olduğu gibi yer yer anti feodal programlar zorunluluğu, dolayısıyla burjuvazi ile geçici ittifaklar gündeme gelmeyecektir. Çünkü kapitalizmin Asya ve Afrika dahil dünya çapında yatay ve dikey olarak gelişmesiyle paralel köylülük bir bütün olmaktan çıkarak kendi içerisinde katmanlara bölünmüştür. Yani Lenin'in Çarlık Rusya'sı Otokrasisine karşı burjuvaziye de yedeğine alan genel işçi köylü ittifakı (Şubat Devrimi) istisnalar hariç artık aşılımıştır.

Kapitalist toplum düzeni mülkiyeti biryandan kutsayıp tanrı katına oturturken diğer yandan halkın ezici çoğunluğunu mülksüzleştirdi. Zaten üretimin toplumsal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkinin, yani üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişkilerin derinleşmesi de buradan gelir. Öyle ki;

“Kapitalist sistemin insanla, insanlıkla büyüyen çelişkilerinin

emek-sermaye çelişkisinden beslenerek gelişmesi öyle bir noktaya gelmiş bulunuyor ki anti-kapitalist mücadele, özeldede ücretli emek gücünün, genelde ise bir avuç egemenin dışında tüm insanlığın sorunu haline dönüşüyor.”(age sf;16)

Demek ki küresel çapta kapitalizmin doğrudan hedeflenmesi gerekir ki Avrupa’da, Wall Street’te ve Kuzey Afrika’da hedeflenen de sadece vahşi yüzü neo liberal uygulamaları değil kapitalizmin kendisidir. Sıkça belirttiğim gibi ezilenler, özeldede işçi sınıfı bu kez kapitalizm ağacını kökünden sökmek istiyor derken kastettiğim budur. Kısacası21. Yüzyıl, özeldede ücretli emeğin genelde halkların kapitalizmle nihai hesaplaşma yüzyılı olacaktır!

VII- Doğa Ve Çevre İle Barışık Sosyalizm!

21.yüzyıl başında sosyalizmi tartışırken “doğa ve çevreyle daha barışık bir sosyalizm savunusunu geliştirelim” diyoruz. Ne demek bu? Zaten sosyalizm doğası gereği doğa ve çevre ile barışık olmak zorunda değil mi? Teorik, felsefi olarak öyle ama pratik politikada farklı bir realiteyle yüzleştik. Batı kapitalizmi düzeyinde olmasa da sosyalist rejimlerde ekonomik politikalarında doğa ve çevreyi gözetmediler. Sanayileşme ve kalkınmada kapitalist Batıyı yakalamak hatta geçmek hesaplarına dayalı yarışa girmeleri doğa ve çevrenin tahribine yol açtı. Orta Asya’nın yaşam kaynağı olan Aral Gölü’nün başına sosyalist rejim altında gelenler bilindir. Aral Gölü’nün koruması beraberinde Orta Asya’da ciddi bir çevre felaketine yol açtığı az çok herkes bilir. Kısacası reel sosyalizm doğa ve çevre meselesinde de kapitalist sanayi uygarlığıyla köklü kopuşu başaramadı.

Sermaye, teknolojiye dayanarak doğa yasaları karşısında ele geçirdiği üstünlükle doğa ve çevreye düşmanca davranışını beklenmedik doğa felaketlerine rağmen sürdürüyor. Engels yıllar önce uyarıyordu:

“Fakat insanın doğa üzerindeki zaferlerini abartarak kendimizi pohpohlamayalım. Doğa bu türden her zaferin intikamını alır. Doğrudur, her zafer önce beklediğimiz sonuçlar doğurur; ama daha sonraları oldukça farklı, öngörülemeyen etkileri olan ve sıklıkla ilk sonuçları ortadan kaldıran etkiler yaratır. Mezopotamya, Yunanistan, Anadolu ve başka yerlerde tarım arazisi elde etmek için ormanları yok eden halklar, ormanları yok ederken onlarla birlikte bu ülkelerin

şimdiki umutsuz halinin temelinde yatan nem toplanma merkezleri ve haznelerini de yok ettiklerini bilmiyorlardı... Dolayısıyla her adımımızda, doğanın dışındaymışız gibi onun üzerinde asla bir fatihin yabancı bir halk üzerindeki hakimiyetini kuramayacağımız -ama etimizle, kanımızla, beynimizle doğaya ait olduğumuz ve onun tam ortasında durduğumuz, onun üzerindeki üstünlüğümüzün aslında sadece onun kurallarını öğrenme ve doğru bir biçimde uygulama becerisi konusunda diğer yaratıklardan daha avantajlı olmamızdan ibaret olduğu- anımsatılıyor bize.” (Aktaran AlexCallinicos, Anti-Kapitalist Manifesto, sy. 49)

VIII- Tarıma Stratejik Öncelik Veren Sosyalizm!

“Küresel düzeyde tarım, gerek insanlar gerekse hayvanlar için zorunlu ihtiyaçları üreten niteliği nedeniyle yeniden stratejik duruma geliyor, gelecektir. Ayrıca, tarım sadece tarımsal alanda çalışan, yaşamını tarıma bağlı sürdürenler için değil, kentlerde yaşayanlar için de vazgeçilmez öneme sahiptir. Bilgi, teknoloji, bilişim teknolojisi insan ve toplum yaşamında önemlidirler; ama bunlar yenilmez, içilmez. İnsanlar, toplumlar otomobil, cep telefonu, savaş araçları olmadan yaşayabilir ama gıdasız yaşayamaz. Bu nedenle buğday başta olmak üzere buğdaygillerin ve tatlı su kaynaklarının önemi dünya çapında büyüyor.” (21. YY’da Özgürlük Ve Sosyalizm Manifestosu, sf; 66)

Yukarıdaki tespit üzerinde köklü düşünerek yönelim belirlememiz gerekiyor. Tarımın küresel çapta stratejik önem kazanmaya başladığının en belirgin kanıtı, Çin, ABD hatta Türkiye dahil (Türkiye Sudan’da 99 yıllığına 5 milyon dönüm arazi kiralamış!) onlarca devletin Afrika’da büyük çapta tarım toprağı kiralamış olmalarıdır. Yani ileri teknolojiyi elinde bulunduran Batı, teknoloji yenilir, içilir olsaydı Afrika tarımında yeni bir işgal hareketine girişmezlerdi! Özetle günümüzde sosyalizmi tartışırken tarıma stratejik bakışla meseleleri ele almalıyız.

IX – Ekonomide Merkezi Ve Yerel Planlamayı Uyumlu Geliştiren Sosyalizm!

Ekonomi siyasetinde tıpkı 20. Yüzyıl komünist hareketi gibi piyasaya, “sosyal piyasaya”, “hayır” diyeceğiz. Piyasayı “sosyal” ön takısı ile esnetme, sempatik hale getirme çabalarına rağmen özün-

de vahşi piyasa işleyişi ile aynıdır reddedilmelidir.

Ekonomi siyasetinde üzerinde duracağımız ikinci önemli konu, merkezi ve yerel planlamanın ilişkisidir ki özgülümüzde daha ince ayar üzerinde çalışılmış bir yönetim gerekiyor.

Üçüncüsü, reel sosyalizmden çıkarılmış derslerle Batı kapitalizmi ile özdeşleşen ilerleme, kalkınma, merkezileştirme, standartlaştırma gibi uygulamalarla köklü olarak yollarını ayıran bir sosyalist perspektifi bütünlüklü geliştirmeliyiz.

Genelde ise şunları belirtelim: Sosyalist inşanın başlangıç yıllarında merkezi ve yerel planlamanın uyumlu birliğini geliştirirken süreçte yani sosyalist inşanın derinleşmesine paralel yerel planlamaya ağırlık veren bir politikanın izlenmesinin doğruluğuna inanıyorum. Sosyalist inşa sürecinde Lenin'in belirttiği gibi tepedeki 5 kişinin her şeye karar verdiği bir oligarşi ile ekonomik sosyal alanda yol alınmaz.

Son bir noktayı belirteyim; nüfus artık ağırlıkla kentleşmiştir. Kentlerde çok yaygın çok çeşitli ara tabakalar oluşmuştur ki bunların önemli bir kısmını yoksul kitleler oluşturuyor ve büyük sermaye gruplarının basıncı altında ekonomik, sosyal olarak nefes almakta zorlanıyorlar! Burada karmaşık bir sorun olan kent küçük üreticileri (ara katmanları) ile yüz yüzeyiz. Geniş yoksul kitleleri barındıran ama eğilim olarak zengin olmayı da hayal eden bir ara tabakadan söz ediyoruz. Bugünden ancak şunu söyleyebiliriz: sosyalist inşa sürecinde kentler başta olmak üzere küçük üretimde özel mülkiyetin tasfiyesinde aceleci olunmamalıdır! Diğer sorunlara ilişkin şimdiden bir şey öngörmek yerine hayatın katacağı içeriği önemseyelim.

X- Modernist Disiplinle yollarını Ayıran Sosyalizm!

Bu konuda daha önce söylediklerimi sizlere özetleyeceğim. "20. Yy başından farklı olarak 21. Yy başında komünist hareket modernizm sorununda da ciddi ve köklü sorunlarla yüz yüzedir. Bu çok ayrıntılı uzun bir felsefi, ideolojik ve politik tartışma konusu olup, burada ayrıntısına girmeden bazı ön kayıtları düşeceğim.

Birincisi, emek rejiminde komünistlerin alternatifi fordizme karşı postfordizm değil, olamaz. Benzer bir yaklaşımla felsefede de modernizme alternatif post modernizm değil, olamaz. Komünistlerin ta-

rihsel perspektifi ve hedefi ekonomi ya da siyaset egemen toplumun değil, kültür egemen komünist toplumdur.

İkincisi, Marksizm-Leninizm, burjuva aydınlanmasının ve modernizminin her alanda derinlikli bir eleştirel sorgulanmasını da içerir ki Marksizm'in bu yönünü derinleştirmeliyiz.

Üçüncüsü; halen kendi ulusal devletini kuramamış olan Kürt halkının ve benzer süreçleri yaşayacak halkların modern politik, ekonomik sosyal kurum ve disiplinden alacağı epeyce şey olduğu yanı yaşayıp aşacağı evreler olacağını bilmemiz gerekiyor.

Dördüncüsü; Moda, modern yani çağdaş, çağa uygun içeriğiyle insanlığın ilk uygarlaşma adımından günümüze değin ileriye doğru atılan her adım ya da hamle insanlığın kültürel havuzuna akıtılmış zenginliktir, sahiplenilmesi gerekir. Fakat 18. Yy aydınlanması, kapitalizmin şafağı, ulus devlet ve onun politik kurumlarıyla giderek belirginleşen bir disipline bürünerek şekillenen modernist doku-disiplin-felsefeyle insanlığın sorunu giderek büyüyor.

Beşincisi; Özellikle 20. Yy boyunca komünistlerden faşistlere, liberallerden muhafazakârlara, SSCB'den ABD'ye, Çin'den Türkiye'ye, Irak'a, Sosyalist Küba'dan Faşist Şili'ye kadar bütün rejimler ve kurumları modernistti. Enternasyonalisti de milliyetçisi de hatta muhafazakarı da modernistti. Felsefi açıdan bakıldığında fütürist de nihilisti de romantisti de devrimcisi de muhafazakarı da hatta kısmen klasizmi de dahil herkes ama herkes modernizmden beslendi. Uzatmadan belirteyim: burada yüzleştiğimiz sorun, modernizm bu karmaşık ve hatta karşıt felsefi politik dokusuyla 21.Yy'da da insanlığın yükünü taşıyabilir mi? Hayır taşıyamaz, taşıyamıyor da. Taşıyamadığından dolayı eski ve yeninin yamalı bohçası olarak post modernizmi doğuruyor; taşıyamadığından dolayı modernizm devinimini kaybediyor; taşıyamadığından ve kültür egemen komünist topluma geçemediğinden SSCB ve diğer sosyalist rejimler dönüp dolaşıp Batı modernizminin ve kalkınmacı siyasetinin ufkuyla sınırlandılar ve giderek yıkıldılar.

Kısacası, 20. Yüzyıl komünist hareketi modernizmi eleştirel sorgulayarak aşmak istedi ama aşamadı. 21.yüzyılda sosyalizm bu açıdan da reel sosyalizm pratiğiyle yollarını ayırmalıdır!

XI- A Ya da B Merkezli Enternasyonalizmi Reddeden Sosyalizm!

Bu meseleyi epeyce tartıştık ve önemli sonuçlara vardık uzatmadan bizim Manifesto'dan yine uzun bir alıntıyı aktarayım:

“21.yy başında x ya da y komünist partisi merkezli komünist enternasyonal kurulamaz, kurulsadahi geçmiş III. Enternasyonal'in karikatürü bile olamayacaktır. Günümüz komünist partileri fikren yani ideolojik-teorik olarak dünyasal/evrensel, fakat politik kalkış noktası olarak yerel-ülkesel-bölgesel zeminlerde yeniden kurulmalı. Böylece x, y partisinin ya da x, y komünist hareketin oluşturacağı merkezin etrafında şekillenen onun sadece birer alt seksiyonu olan partilerden oluşan enternasyonal yerine, herkesin merkeze akış sağladığı ve merkezin organik bir parçası olarak davranacağı yeni bir Dünya Komünist Partisi hedeflenmeli.

Sonuç olarak; I. II. ve III. Enternasyonalleri, üzerinde şekillenip büyüdükleri ideolojik, siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkiler toplamındaki iklimi anlıyoruz ama değişen koşullarda yeniden ve aynen tekrarlanamayacaklarına da inanıyoruz.” (age sf;37)

Günümüzde dünya komünist hareketinin bir parçası olarak hepimiz yeni bir enternasyonalin yaratılması için mücadele etmeliyiz. Bu yönde var olan çabaları ortaklaştıralım, özellikle her komünist partiyi bulunduğu yerel coğrafyada somut pratik adımlar geliştirerek Dünya Komünist Partisi'ne kendi rengini taşımak için mücadele etmelidir. Bu alanda da 20. Yy zengin birikimini irdeleyelim, kavrayalım ama kendimiz olalım diyoruz!

XII- Dini İnanca Yeni Yaklaşım Gerekir!

“Din de bütün bilinç biçimleri gibi maddi dünyanın insan bilincindeki yansıması” ise, ‘öteki dünya’ bu dünyanın (maddi dünyanın) bir yansımasının ürünü olduğundan, maddi dünyadaki değişen ekonomik, sosyal, kültürel koşullara paralel din/dinler de açık ya da örtük olarak değişime” uğruyorlarsa ve din, “Sınıflı toplumlarda ağır yaşam koşulları altında çaresizleşen, yalnızlaşan bireyin güvenli liman olarak görüp kavradığı göğe (tanrıya) sığınması” ise;

Öncelikle dini inanç üzerindeki her türlü ekonomik ve siyasal baskıyı dahası koşullandırmayı kaldırmayı hedeflemeliyiz. İnanç, maddi

ve siyasi girdilerden özgürleştirilerek özgür birey ile sema arasındaki ilişkiye bürünsün.

Dini inancı kendisi ile tanrı arasındaki ilişkiyle sınırlı tutan, başkasının üzerinde sömürü ya da egemenlik aracı olarak kullanmayan bir yaklaşımı geliştirmeliyiz. Biz komünistlerin hedefi, bireyi yalnızlığa iten, çaresizleştiren ekonomik, siyasal kuşatmayı kaldırmak olmalıdır. Daha özgün olarak hedefimiz, dini inanca sahip geniş halk yığınlarını, şoven rejime ve sömürü düzenine karşı talep ve hedeflerinin dinamik öznesi haline getirebilmek olmalıdır.

Günümüz Dünya komünist hareketi yarın kendi iktidarında, 20. Yüzyıl deneyiminden çıkarılan derslerle küremizde yaşayan 7 milyar insanı (ki bunun bir buçuk milyara yakını hali hazırda ateist diğerleri semavi veya yerel ama belli bir inanca sahip) siyasal veya ekonomik zor araçlarıyla ateist yapmaya kalkarsa olmaz. Birincisi bu doğru değil. Çünkü böyle bir yönelim bir başka açıdan bizi modernist tekipleştirmeye götürür! İkincisi, dünyada bugün yaşayan ve farklı dini inançlara sahip olan herkesi ateist yapamayacağımızı da bilelim.

*Not: Özgürlük ve Sosyalizm Partisi İstanbul İl örgütü tarafından 10- 02 2013 tarihinde düzenlenen "Sosyalizm Seminerleri" dizisinin ikincisinde Sinan Çiftyürek'in konuşma notlarından derlenmiştir.

YENİDÜNYA DÜZENİ; SOSYALİZMDİR!

Son 20 yıldan bu yana küremizde sık, sık “Yeni Dünya Düzen” kuruldu denir! Öyle ki her önemli küresel olayın ardından; emperyalist kapitalist düzenini yeminli savunucuları; “Yenidünya düzeni kurulacak” ya da “kuruluyor” diye ilan ettiler. “Dünyamız yeniden şekillenecek”, “hiçbir şey eskisi gibi olmayacak”, “dünyamız daha zengin, insanlar daha refah içerisinde yaşayacak” vb. dediler!

Berlin Duvarı yıkıldı bunları yazdılar, çok geçmeden de SSCB ve sosyalist blok yıkıldı daha bir iştahla aynı şeyleri tekrarladılar. Francis Fukuyama, “tarihin sonu” diyerek kapitalimi ve onunu serbest piyasa düzenini, “sonsuz yaşayacak nihai düzen” olarak ilan etti. SamuelHuntington hızını almayıp “medeniyetler arası çatışma” diyerek Bush’un zihnine tercüman oldu.

ABD’de 11 Eylül saldırısı gerçekleşti ki artık bu saldırının gerçekleşmesinde doğrudan ya da dolaylı ama illaki Pentagon ve CIA’nin bir biçimiyle rolü olduğu genel kabul görmektedir. Aynı odaklar 11 Eylül saldırısının hemen ardından önce Afganistan sonra Irak işgalilerine girişen emperyalist savaş makineleri ile küremizde “yenidünya düzeni kuruluyor” dediler!

Neler söylenmedi ki?

11 Eylül saldırısının ardından harekete geçen ABD savaş makinesi tanklarla “dünyaya barış ve özgürlük getirecek”ti!

“Yenidünya düzeni kurulacak. Küremiz kökten değişecek”ti,

“Yenidünya düzeni kurulacak, dünyanın dengeleri değişecek”ti,

“Yenidünya düzeni kurulacak, uluslar arası işbirliği ve barış düzeni küremize hakimolacak”tı,

“Yenidünya düzeni kurulacak, insanlık refaha kavuşacak ve insanlık özgürleşecek”ti!

“ABD kurulacak Yenidünya düzeninin küresel imparatoru olacak”tı. “İmparator dünyaya barış ve özgürlüğü hâkim kılacaktı” Bu tezlerin başını çeken M. Hardt ile A. Negri: “Ancak biz 'imparatorluk' derken 'emperyalizm'den tamamen farklı bir şeyi kastediyoruz.”; “imparatorluk giderek bütün yerküreyi kendi açık ve genişleyen boyutları içine katmakta olan merkeziz ve topraksız bir yönetim aygıtıdır”; çünkü “imparatorluk kavramı temelde sınırların yokluğu ile nitelenir”; hızlarını alamayıp “biz imparatorluğun modern iktidarın zalim rejimlerini ortadan kaldırdığını ve aynı zamanda özgürlük potansiyelini çoğalttığını görüyoruz”; “imparatorluğun kuruluşu, ekonomik ve kültürel ilişkilerin küreselleşmesi demektir”; “aynı zamanda bir demokratik cumhuriyet de olan bir imparatorluk fikri”ne, “ABD çağdaş imparatorluktur” diyerek de somut adres de gösteriyorlar. (İmparatorluk, sy. 18-19-20-68-183-197, Ayrıntı Yay.)

Bunlar Söylendi de Peki, Neler Oldu?

1 – “Tarihin Sonu” diyerek kapitalist sömürü düzeni ile onun “serbest piyasa işleyişini” nihai düzen olarak ilan eden Fukuyama çok geçmeden zaten “halt ettiğini” söyleyerek çark edecekti.

Bugün öncelikle 2008 krizinden beri kapitalizmin tarihinin en büyük 3. Krizini yaşadığı tartışılıyor. Öyle ki tarihsel bir olgu olarak kapitalizm için tarihin sonunun yaklaşıldığı ilk kez bu kadar yüksek sesle tartışılıyor. Ben 1990'ların sonunda kapitalizmin tarihsel olgu olarak olduğu kadar fiziksel gelişim sınırlarına da dayandığını, “Kapitalizmin Tarihsel Ve Fiziksel Sınırları” adlı kitapla dile getirdim.

Kapitalizm işleyiş olarak daha fazla liberalleşmek bir yana tersi

oldu. 2001 ve özellikle 2008 ekonomik krizlerinde başta ABD olmak üzere kapitalizm, tarihinin en büyük devlet müdahalesine ihtiyaç duydu!

“Serbest piyasa” düzeninin işlemediğini komünistler zaten söylüyorlardı ama bunu bir dönem Dünya Bankası Başkan yardımcılığını yapan Joseph e. Stiglitz gibileri bile itiraf etmek zorunda kaldılar. Serbest piyasanın olmadığı kanıtlamak için uzağa gitmeye gerek. Son krizde, batık şirket ve bankaların kurtarılmaları için, ABD’nin önce kararlaştırdığı 700 milyar dolarlık kurtarma paketi yetmeyince ek paketlerin açılması, derken benzer kurtarma paketlerini İngiltere, Fransa vb.nin takip etmesi zaten fazlasıyla kanıtliyordu.

Kendilerine Neocon denilen yeni muhafazakârların kurmak istediği “Yeni Dünya düzeni” değildir olamazda. Onlar yaptıkları, yapmak istedikleri eski düzene yeni bir makyaj çekmekten ibarettir. Savaş makinesini harekete geçirerek kapitalizmin yaşamsal ihtiyaç duyduğu Avrasya enerji kaynaklarına el koyarak kapitalizmin ömrünü biraz daha uzatmaktan ibarettir.

2 – “Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak”, olmadı da! Diyalektik olarak her şeyin zaten değişim halindedir, bu manada söylenen doğrudur ama değişim kimin lehine, hangi yönde oluyor olmaktadır? Hiçbir şey eskisi gibi olmadı ama nasıl, hangi yönde kimin lehine, kimin aleyhine oldu, oluyor? Sadece birkaç olay, olgu üzerinden irdeleyelim.

a – Ekonomik, siyasal ağırlık merkezi giderek Batı’dan Doğuya kaymaktadır. Dün küresel ekonomik denildi mi esas ABD, Japonya ve AB anlaşılırken bugün artık böyle algılanamaz, algılanmıyor da.

Siyasi ve askeri olarak benzer bir eksen kayması, ekonomide yaşanan eksen kaymasını birkaç adım geriden izlemektedir. Küremizde artık tüm bölgesel ve siyasal aktörler ABD sonrasının projeksiyonları üzerinde kafa yorup çare arıyorlar. S. Arabistan, diğer Körfez devletçikleri ve Ürdün başta olmak üzere ABD’nin desteği ile bölgesinde ve ülkesinde ayakta kalanlar gelecekle açısından B hatta C planı üzerinde çalışmaktadırlar. Kuveyt, Bahreyn, S. Arabistan rejimlerinin şimdiden İran Şii rejimi ile el altında flört arayışlarını sürdürmeleri bunun ürünüdür.

Kısacası küremizin İmparatoru, dünya düzeninin tek bekçisi ola-

rak lanse edilen ABD, bu iddiaların üzerinden 10 yıl bile geçmeden imparatorluğun çöküşü tartışılmaya başlandı. Biz ABD'yi küresel imparator, tek kutuplu düzen vb sözlerinin ortalığı kasıp kavurduğu günlerde bu tezleri temelden reddetmiş ve şunlara işaret etmiştik:

“20. Yüzyıl ABD yüzyılıydı, fakat 21. Yüzyıl ABD yüzyılı olmayacak. ABD'ye oynayan güçler, İkinci Dünya savaşında Almanya ile hareket eden güçler benzeri kaybedecektir.” Ya da “Geçmiş tarih, Ortaçağ imparatorluklarının (..) yıkılışına tanıklık etti. 21. Yy yeniçağın yani kapitalizmin ‘imparatorluklarının’ (emperyalizmin) yıkılışına tanıklık edecektir” demiş ve devamla “ABD er geç Atlantik'in öte yakasında nefesini alacaktır” şeklinde belirtmiştik. (S. Çiftyürek Emperyalizmin Avrasya Stratejisi Ortadoğu Ve Kürdistan sy: 86, 116.

b – ABD ve müttefikleri, Afganistan ve Irak işgalleriyle benzer sorunlar yaşıyorlar. Afganistan işgali ile Rusya ve Çin'in arasına yerleşerek Avrasya'da egemenlik peşinden koşarken de benzer gerçeklikle yüzleştiler. Rusya'yı kuşatmak amacıyla Afganistan işgal edildi, ama geldiği nokta Taliban'a karşı savaşta Rusya'dan yardım istemek oldu.

Irak işgali ile neyi hedefledi ne ile yüzleşti? Hedef önce Irak sonra İran'da mevcut rejimin yıkılması ve nihayet Rusya'nın Güney'den kuşatılmasının tamamlanması idi. Ne oldu, ne ile yüzleşti? Yine hedeflerin tersi ile yüzleşti. Irak'ta Saddam rejimini yıktı ama sonrasında çakılıp kaldı. İran devlet olarak bu süreçte zayıflayacağına tersine güçlendi. Irak'ta rejimi silah zoruyla yıkan ABD ama Irak iç siyasetinde etkin hale gelen İran oldu.

c – Latin Amerika'da ABD ve kapitalist müttefiklerinin hoşuna gitmeyen gelişmeler oldu oluyor.

3 – Dünya'ya barış ve özgürlük gelmedi tersine bölgesel savaşlar yaygınlaştırıldı. Nükleer silahların yok etme potansiyeli nedeniyle kendi ardalarında doğrudan savaşamayan emperyalist devletler bölgesel savaşları tırmandırdılar. Son yirmi yıldır dünyada bölgesel, yerel savaşların yaygınlaşıp derinleşmesinin öne çıkan nedeni budur.

.“Merkezsiz ve topraksız yönetim” ancak kültür egemen komünist toplumda gerçekleşebilir. Genelde özel mülkiyetin, özelde kapitalizmin ve siyasal rejimlerinin varlığı koşullarında bu mümkün değildir. Kapitalizm koşullarında merkezsiz ve topraksız yönetim değil de

kıtasal merkezli yönetime yakın duran, bu yönde adım atan ABD değil AB'dir. Ki AB sürecinin de nasıl iç ve dış bariyerlerle yüzleştiği ya da yüzleşeceği görülüyor. Ayrıca 200'ü aşkın ulusal, federal devletin varlığının yanı sıra ABD, Rusya, Çin, AB ve Japonya gibi belli başlı emperyalist odakların varlığı da "merkezsiz, topraksız imparatorluk" tezini çürütmektedir." Kısacası İmparatorluk tezi çok ama erken yanı doğmadan çöpe atıldı.

4- Dünya refah ve bolluğun hâkim olması bir yana insanlık açlıktan ölüyor.

Afrika Boynuzu denilen bölgede 12 milyon civarında insan açlık nedeniyle ölüm pençesinde. Afrika genelinde ise 40 milyon civarında insan kronik açlıkla yüz yüze ama esas tehlike son 60 yılın kuraklığının en şiddetli yaşandığı Somali, Etiyopya, Kenya, Eritre, Tanzania, Uganda ve Burundi'de yaşanıyor. Sadece Somali'de 3 milyon 700 bin kişi ölümle yüz yüze gıda yardımını bekliyor

Açlıktan cılız düşmüş vücutları üzerindeki kocaman kafaları, ürkütücü düzeyde büyümüş gözleri ve şişmiş karından ibaret hale gelen çocukların basına yansıyan fotoğrafları, kapitalist uygarlığın yüz karasıdır! Dahası insanlığında kırılma noktasıdır!

FAO verilerine göre dünyada 940 milyon olarak belirlenen insan niye aç? Her yıl dünyada açlar kitlesine 70 milyon yeni insanın katılmasını niye engellemiyorsunuz?

Açlık ile politik aktiviteler arasında ciddi bağlantılar daima bulunur. Gıda fiyatlarındaki artış her yerde beraberinde sosyal, siyasal başkaldırıları getirmiştir. BM görevli J. Sheeran; "geçen yılki gıda fiyat artışlarının Dünya genelinde 30 ülkede sosyal isyanları tetiklediğini" belirtir.

Sheeran, "aç bir Dünya tehlikelidir. Yiyecek bulamayan insanların üç seçeneği var; ayaklanmak, göç etmek ya da ölmek. Elbette bu üçü de bizim için kabul edilemez" diyor.

İşte kırılğan gıda fiyatlarının, işte işçi emekçi yoksulların isyanının belli başlı nedenleri. Ve NATO'nun gıda krizleri nedeniyle yaptığı savaş hazırlığı!

Ne diyordu Henry Kissinger "Petrolü kontrol edersen milletleri kontrol edersin, gıdayı kontrol edersen halkları kontrol edersin,

parayı kontrol edersen dünyayı kontrol edersin” ABD ve Batı bu üç alandan da hızla kontrolü kaybediyor.

Kapitalist endüstriyel tarımcılığa yanı tarımsal üretimi artırmak için, tarım ve hayvancılığa onca teknolojik ve kimyasal müdahaleye rağmen halen 1 milyar insan aç! Ayrıca bu müdahaleler “deli dana”, “şap salgını” vb birçok sağlık sorununa da yol açmaktadır.

5 – Batı emperyalizmi kapitalizm ile birlikte çöküşe giderken “yükselen yeni emperyalist güç” diye sabah akşam ağzının suyunu akıtarak bunu keyifle ilan eden Yiğit Bulutlar sahnede şimdi.

Sonuç:

Kapitalist düzenin sınırları içerisinde yenedünya düzeni kurulamaz. Halklara, işçilere, emekçilere, refah, barış, özgürlük getiremez, getiremiyor da. Yeni düzen sosyalizmdir. Halklara işçilere emekçilere barış, özgürlük, eşitlik ve büyük kardeşlik düzeni sosyalizmi ile gelecektir.

LENİN MARX'A NASIL YAKLAŞTIYSA LENİN'E ÖYLE YAKLAŞMALIYIZ!

MESOP "Sorunlama Belgesi" nin son bölümü "İdeolojik Üretimde Yeni Bir Sentez" başlığını taşıyor. Belge tüm ana sorunlarda olduğu gibi bu sorunda da sorunlama yapmakla ya da soru sormakla yetinmişti. Çünkü bu temel bir yöntem olarak benimsenmişti. "Aydınlanma ve Marksizmin ilişkisi neydi, ne değildi? Marksizm burjuva aydınlanmasının ve onun yol verdiği sanayi uygarlığının köklü bir eleştirisi değil miydi? Marksizm ve evrensel yönleriyle Leninizm, ideolojik yeniden üretimin ana zemini mi? İdeolojik yeniden sentezin belli başlı teorik (felsefi), pratik çizgileri, süreçleri nelerdir? ... Doğu ile Batı'nın tarihsel ilişkisi neydi; yeni sentez adına buna ne katabiliriz? Marx, Engels ve Marksizmin Büyük Doğu'ya yaklaşımı neydi? Ekim devrimi, Bolşevizm, Marksizm'e ilk ciddi Doğu aşısı mı? ... Yeni ideolojik senteze SSCB, Çin, Latin Amerika, Güneydoğu Asya, Afrika, Kuzey Amerika ve Avrupa deneyimlerinin katacağı içerik ya da taşıyacağı farklılıklar nelerdir? Marksizmin bilimsel sosyalizmin büyük okyanusuna (sentezine); Marx, Engels, Lenin'in yanı sıra Trotsky, Mao, Che, R. Luksemburg vb. önderlerin ve içerisinde yer aldıkları büyük deneyler (sınıflar mücadelesi) ne katacak? ... Yani Marksizm'in yeniden üretiminde Arabi, Türki, İtalyani,

L. Amerikani, Asyayi, Afrikani yorumuyla ilişki içerisinde Kürdi yorumu nasıl olacaktır?" (Sorunlama Belgesi, sy. 39, Gün Yayıncılık)

Sorunlama Belgesi'nin bu bölümü üzerinde geçmiş yazılarımda, kimi yönleriyle durdum. Burada ise yazının başlığında ifade ettiğim boyutuyla sınırlı duracağım, durmalıyız. Marksizm'e, Lenin'e Leninizm'e "dogmatik yaklaşmamalıyız" cümleciği komünist basında sürekli kullanıldı fakat bunun somut açılımı olarak ideolojik, politik, örgütsel alanda atılması gereken adımları üzerinde durulmadı ya da durulamadı. Lenin ve Bolşevikler Marx'a, Marksizm'e nasıl yaklaştılar, dünya komünistleri olgunlaşan, değişen koşullarda Lenin'e nasıl yaklaşmalı sorusu gündemleşemedi.

Gündemleşmedi derken, Lenin sonrası dönemde Lenin'in ideolojik-politik görüşleri eleştirilip sorgulanmadı demiyoruz. Marksist olduğu iddiasıyla davranan epeyce parti, grup ve birey Lenin'i ağır eleştirdiler, hatta Leninizm'i tümüyle reddeden Avrupa komünizmi vb. akımlar da oldu. Yani Leninizm'i reddeden ama "Marksist'im, komünistim" diyen akımlar, partiler oldu, bugünde varlar. Gündemleşmedi derken, Marksizm'i-Leninizm'i bir bütün olarak algılayıp savunan komünist parti ve akımların değişen-olgunlaşan genel ve özgün koşullarda Leninizm'e yaratıcı katkıyı gündemleştiremediklerini kast ediyoruz. Öncelikle bunun altını çizerek sorun ile ilgili görüşlerimizi aşağıda belirteceğiz.

Bir noktanın daha altını çizmek istiyoruz; Lenin Marx'a nasıl yaklaştıysa, biz yani 21.yy başında dünya komünist hareketi ve bunun bir parçası olarak Kürdistan komünist hareketi de Lenin'e öyle yaklaşmalıdır. Bunu derken tartışmak istediğimiz sorunun derinliğinin ve sorumluluğunun bilincindeyiz, ayrıca böylesine derin ve çaplı bir sorunun, bir makalenin hatta on makalenin sınırlarına sığmayacağına da bilincinde olarak sorunun tartışmaya açılmasına katkı anlamında bu yazıda bir giriş yapacağız. Ve bu yazının esas amacı komünist hareketi, Lenin'in Marx' a yaklaştığı yöntem ve sorumluluğu esas alarak Lenin'e yaklaşmasına, yani yaratıcı katkıya çağrı olacaktır.

Marx, Engels'in siyaset yönü vardı ancak üretimlerinin belirleyici yönü bilim, felsefe ve teoriydi. Lenin'in ve başını çektiği ekibin, bilim ve felsefe yönü vardı ancak ağırlıklı yönü siyaset ve örgüttü. Lenin'in en derin felsefi üretimi bile siyaset ile ilişki içerisindeki tartışmalarla

yüklüydü. Lenin'in 20.Yy'ın siyaset dehası olması, başka bir ifadeyle Marksizmin siyaset dili, siyasete tercüme edilmiş versiyonu olması buradan gelir.

Mekanik bakıldığında, Lenin ve Bolşevikler anti-Marxist, Menşevikler hatta Kautsky, İngiliz İşçi Partisi vb. bunlar asıl Marxistler olarak görünür. Ama diyalektik bakıldığında asıl Marxist Lenin ve ekibidir. Çünkü Lenin, Marx ve Engels'in üretimine yani Marksizm'e değişen nesnel koşullarda ve önemlisi dünyanın o süreçteki yeni siyaset ikliminde yeniden içerik kattı üretti, geliştirdi. Kısacası Lenin, Marx'a dogmatik değil, diyalektik yaklaştı.

Marx, Engels'te köylülüğün devrimci rolü yoktu. Çin'den Afrika'ya kadar genelde ulusal kurtuluş hareketlerinin özelde köylülüğün devrimci uyanışını tetiklemek ve işçi sınıfının müttefiki olarak görüp harekete geçirme gibi bir sorun belirleyici olarak yoktu. Devrimi daha çok Avrupa özelde Batı Avrupa'da yani kapitalizmin en gelişmiş olduğu bölgede önermeleri ya da Avrupa devrimleri beklentileri de esas buradan gelir. Marx ve Engels'te emperyalizmin tahliline ilişkin ilk filizler ya da ipuçları vardı ama netleşmiş bir tahlil ve ulaşılmış bir karşı siyaset yoktu. Marx ve Engels'te çağdaş komünist örgüt, örgütlenmenin ilk adımları birinci enternasyonal ve ilk Sosyal Demokrat Parti örgütlenmesi ile atılmış, ancak bütünlüklü bir örgüt teorisi söz konusu değildi. Lenin bu belli başlı temel alanlarda yeniden üretimle Marksizm'e ciddi katkılarda bulunurken Marx, Engels'i eleştirerek işe başlamadı. Tersine Marx, Engels'in öğretisi olarak Marksizm'i, bilimsel sosyalizm yolunda atılmış ilk ve temel harç olarak gördü. Bu ilk harçla sarsılmaz bir temelin atıldığını bu temel üzerinde duvarın örülebileceğini gördü ve buna dört elle sarıldı. Daha da önemlisi Lenin Marksizm'e katkı yaptığı alanlarda Marx ve Engels'in eksikliği veya yetersizlikleri olarak görmedi. Katkı sunduğu alanlarda sorunların, Marx-Engels zamanında ya çözüm için (veya ele almak için) yeterince olgunlaşmadıklarını ya da Marx ve Engels'in bu sorunları derinlemesine ele alacak zaman ve imkan bulamadıklarını düşünerek işe koyulmuştur. Lenin'in ve genelde Bolşevizm'in Marksizm'e katkısı nedir? Yukarıda bunları genel çizgileriyle vermiştik. Ek olarak şunlar belirtilebilir: Leninizm ve Rus Ekim Devrim'i; Marksizm'e hem muazzam bir büyük Doğu aşısıdır hem de dolayısıyla Doğu-Batı sentezinin yeni ve

çağdaş bir hamlesidir. Dahası Avrupa merkeziliğinin aşılmasında önemli bir adım olduğu kadar burjuva devrimler çağından proleter devrimler çağına geçiştir de. Bu öylesine bir devrimci hamledir ki genelde L. Amerika'dan Asya ve Afrika'ya, özelde geniş manada Doğu'nun emperyalizme karşı ideolojik politik dirilişini temsil eder, varolan uyanışa siyasal dinamizm ve perspektif verir. Kuzey yarım küreye, özelde Batı Avrupa'ya sıkışmış olan dünya komünist hareketi, Ekim Devrimi ile birlikte hem güney yarım kürede ilk tutunma ve gelişmeye başladı hem de dünya komünist hareketi; ulusal kurtuluş hareketleri ve köylülük gibi bir müttefike kavuştu. Çünkü Lenin, Ekim Devrimi ve genel olarak Ekim Devrimi'nin açtığı çağda yürüyen 20. Yy devrim dinamiği; Büyük Doğu ve Güney'in devrimci potansiyelini açığa çıkarmakla kalmadı, harekete de geçirerek Avrupa merkeziliğini ciddi olarak yarıdı. Sosyalizmi sadece gelişmiş kapitalist ülkeler kurabilir iddia ve tezini aştı dahası yıkarak devrimi özellikle de politik devrimlerin ağırlık merkezini Doğu'ya taşıyarak Avrupa merkeziliğini yıktı. Ancak Lenin ve Ekim Devrim'i Avrupa merkeziliğini aşarken, Batı'nın dünya devrimindeki rolünü ve dinamiğini küçümseyen ya da Doğu ile Batı karşıtlığına pirim veren en ufak bir yönelişe girmeden yaptı. Tersine, 20. Yy başında dünya devriminin ağırlık merkezi Batı'dan Doğu'ya kayarken, Ekim Devrimi ile Lenin Doğu ile Batı'nın elini birden tutarak kenetlemeyi hedefledi. Komünist Manifesto'daki "Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz" şiarı Ekim Devrimi ile birlikte "Dünya işçi sınıfı ve ezilen halklar birleşiniz" özlü vurgusunda ifadesini bulacaktı. Kısacası Lenin, Batı merkeziliğini reddederken Doğu merkeziliğini doğuracak olan Doğu'yu kutsayıcı bir ideolojik politik yönelime asla düşmedi. Lenin'in bu yaklaşımı bugün de bize ışık tutmalıdır.

Lenin sonrası değişen veya olgunlaşan koşullar

Marx 1883'te, Engels 1895'te öldü. 1870 doğumlu olan Lenin ile Marxizm'in yaratıcıları arasındaki zaman dilimi oldukça kısadır. Engels daha sağ iken Lenin aktif siyasete adım atar ama Marxizm'e değişen, olgunlaşan koşullarda yeniden devrimci ruh ve önemlisi teorik, ideolojik, politik içerik katar. Katmayı kendi kuşağının görevi bilir. Kısacası Marxizm'e dogmatik değil, yaratıcı yaklaşır. Lenin'in siyasete soyunduğu coğrafya olarak Rusya birçok açıdan Lenin'i yaratıcı katkıya zorlar. Başta Doğu Avrupa'dan Asya'ya ve Kuzey

Amerika'ya uzanan bir coğrafyanın adıdır Rusya. Devletin coğrafik özellikleri ile siyaseti arasındaki ilişki olarak ya da ilgili coğrafyada hükümetin coğrafyanın verileri ışığında kendi siyasetini şekillendirmesi olarak Rusya'nın jeopolitiği, Lenin ve Bolşeviklerin Marxsizm'e yaratıcı katkılarının faktörlerinden biridir. Çünkü Çarlık Rusya'sındaki coğrafya bütün unsurlarıyla aktif bir hareket ve arayış içerisindedir. Bu arayışı değerlendirmek ve önemlisi yön vermek Lenin ve Bolşevikler başta olma üzere tüm devrimci dinamiklere düşer. Yüz yıllık Rus devrimci sanat ve edebiyat dinamiklerinin Rus toplumunu derinden sarmalayarak değişime hazırlaması, yani devrimci değişimi hedefleyen siyaset dinamiklerine ciddi ve güçlü veriler sunması diğer bir faktördür.

Halklar hapishanesi Çarlık Rusya'daki ezilen ve sömürge uluslardaki ulusal uyanışlar, Lenin'in Marxsizm'e yaratıcı katkısının, özellikle köylülüğün ve ezilen ulusların devrimci rolü ve işçi sınıfı ile ittifakının üretilmesinde önemli bir nesnel uyarıcıdır. Nihayet belli başlı kentlerde yoğunlaşan Rus işçi sınıfının dinamik arayışlarını Lenin'i yaratıcı katkıya zorlayan bir diğer temel faktör olarak belirtebiliriz. Ve elbette Rusya'ya özgü bu koşullara ek olarak, yukarıda üzerinde durduğumuz başta emperyalistler arası pazar paylaşımı ve savaş olmak üzere dünyanın değişen siyasal iklimini de eklemek gerekiyor.

Bu koşullarda Lenin, Rusya'dan dünyaya bakar. Rusya'dan dünyaya bakışı Bolşevizm'de ifadesini bulur ve Bolşevizm, Rusya özgülünde Marxsizm'e yaratıcı katkıdır. Tam da bu nedenden ki Lenin sık sık dünya komünist hareketini uyararak Bolşevizm'i aynen tekrarlamayın. "o, fazlasıyla Rusya'ya özgüdür" der. Ama aynı Lenin dünyadan da Rusya'ya bakar (ki Rusya demek bir ülkeden çok kıtalara yayılan bir coğrafyadır) ve buradan Marxsizm'e evrensel katkı sunar. Ekim Devrimi'nin sadece Doğu ile Batı'nın çağdaş bir sentezi değil, aynı zamanda evrensel olanla yerelin (Rusya ne kadar yerel ise o kadar) bir yeni sentezidir de. Aktif siyaset yaşamı 1924'te sonlanan Lenin ile 2006'da sosyalizm kavgasını veren dünya komünist hareketi arasında zaman olarak 82 yıl geçti. Neredeyse tam bir yüzyıl geride bıraktık. Lenin sonrası, özellikle 20. Yü ikinci yarısında neler değişti-olgunlaştı-gelişti? Bunlar dikkate alınmadan Lenin ve Ekim Devrimi'nin aynen tekrarı, Marksizm'e-Leninizm'e dogmatik yaklaşım olur değişen-olgunla-

şan-gelişen koşullar, olgular, veriler nelerdir bunları ana başlıklar altında kısaca ele alarak dogmatik yaklaşımları sorgulayacağız.

1- Lenin'in Marxizm'e temel girdilerinden biri olan, emperyalizm tahlili bugünde genel çizgileriyle halen geçerliliğini koruyor. Ulus devlet ötesi adımlar Avrupa kıtasında atılıyor, bir kaç adım geriden Amerika ve Asya kıtasında benzer gelişmeler yaşanıyor. Fakat ulus ötesi imparatorluk ya da ultra emperyalizmden söz edilemez. Sermayenin ulus devlet ve ulusal pazarı aşmanın yani evrenselciliğin de sınırları vardır. Sermaye "ulusal ahırdan" bırakalım nihai çıkışı, bu yönden attığı ciddi adımlar karşısında (Alman işverenlerin fabrikalarını ucuz emek alanlarına kaydirdiklerinde Cumhurbaşkanı'nca "ulusal hainlik" damgası ile yüzleşmesi gibi) bile büyüyen bir tepki ile yüzleşebiliyor. Sermaye ile ulus devletin karşılıklı birbirini kut-sayıp ve beslediği biliniyor ancak geline aşamada, sermaye yönünden ulus devletin aşılması bir dert, aşılmaması olarak gümrük duvarlarının ardında ulusal pazarında talep etmesi iki dert misali bir açmazı derinleşiyor. Sermayenin ulusal pazarı aşma yönündeki hamleleri yeni de değil epeyce eskilere dayanır fakat ulus devleti aşma arayışları son yıllarda hızlandı. Sermaye yönünde iki dert misali en büyük sorun; koruyucu bekçisi olarak ulusal devlet yerine evrensel imparatorluğun oluşturulamamasıdır. Kısacası sermaye ulusal devleti aşmak ile aşmamak ikileminde tarihsel olduğu kadar artık fiziksel sınırlarına doğru da ilerliyor. İşçilerin, ezilen ve sömürülenlerin mücadelesi, 21. Yy başında yeni zeminlerde yeniden gelişip şekillendikçe (ki bunun ilk verileri açığa vuruyor) ve bu şekillenmeyle karşılıklı etkileşim içerisinde devrimci komünist siyaset yeniden güçlenip enternasyonalci perspektifle radikal değişimin güçlü siyasal aktörleri haline geldikçe; sermaye özelde de Avrupa sermayesi ya yeniden ulusçu-muhafazakar sınırlarına çekilecek veya çekilmeye zorlanacak ya da buna fırsat tanımayacak olan ardışık devrimlerle tarihin derinliklerine gömüleceklerdir. Lenin'in tespiti varlığını koruyor ancak kimi gelişmelerde göz ardı edilemez. Avrupa'nın iki büyük emperyalist devleti olan ve aralarında ki kanlı egemenlik savaşlarıyla tanınan Almanya ile Fransa ve elbette ki İtalyan sermayesi giderek ulusal para, bayrak, sınır gibi değerleri geride bırakıp AB adı altında birliğe gidiyorlarsa; sermaye grupları arasında uluslararası sermayeden uluslar ötesi sermaye

kartellerine doğru bir gelişim yaşıyorsa yeni gelişmeler var demektir. Ancak bu yeni gelişmelere rağmen belli başlı emperyalist güç merkezleri ve bunlar arasındaki çelişki ve çatışmalar da devam ediyor. Özellikle ABD'nin Asya üzerinde egemenlik kurma planı olarak geliştirdiği Avrasya egemenlik stratejisiyle birlikte emperyalistler arası çelişki ve çatışma eğilimi yeniden derinleşiyor.

Çin pazarında ABD, Alman vb. emperyalist sermayenin büyüyen varlığı, tersinden de ABD, Alman vb. pazarlarda Çin'in büyüyen ihracatının, ayrıca emperyalist sermayenin uluslar ötesi şirket evlilikleriyle gerek X, Y emperyalist ülkede gerekse bunların bir üçüncü ülkede büyüyen sermaye ortaklığı gibi gelişmeler; emperyalist merkezler arasında doğrudan bir çatışmayı önemli ölçüde frenliyor; buna Lenin'in döneminden farklı olarak nükleer silahların varlığı nedeni ile de muhtemel bir emperyalistler arası savaşta insanlığın hatta yeryüzünün bir bütün olarak tehdit altında olması gerçeği de eklendiğinde, emperyalistler arası doğrudan bir savaş ihtimalini zayıflatıyor ama tümüyle ortadan kaldırmıyor. ABD'nin Afganistan işgalinde 11 Eylül 2001 saldırısının sıcaklığı ve Taliban rejiminin niteliği nedeniyle emperyalistler arası sağlanan ittifak Irak'ta bozuldu. Hatta yerini dolaylı bir çatışmaya bıraktı. Ve ABD'nin İran'a dönük doğrudan bir askeri işgal girişimi emperyalistler arası doğrudan çatışma eğiliminide yeniden güçlendirebilir.

2- Burada üzerinde durulması gereken diğer bir nokta; emperyalizm ile ezilen ve sömürge halklar arasındaki çelişki ve çatışmanın günümüzdeki yansımasıdır, çünkü bu alanda da önemli gelişmeler yaşandı. Lenin döneminde dünyadaki toplam devlet sayısı 50 civarındayken bugün iki yüzü aştı. Onlarca Asya, Afrika ve Latin Amerikalı ezilen, sömürge halklar çoğunlukla biçimsel de olsa kendi bağımsız devletine ulaştı. Dün sömürge, yarı sömürge durumdaki Hindistan ve Çin, eşitsiz gelişme yasasının gereği olarak günümüzde yeni emperyalist odaklar olmanın adaylarıdır. Sömürgecilik sisteminin tasfiye edilmesi ve yeni işgal edilen ülkeler ile az sayıdaki ulusal sorunu halen çözümlenememiş ulusun dışında ulusal bağımsızlık sorununun belirleyici olarak çözümlenmesiyle paralel, emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişki biçimsel olarak aşılmıştır. 21.yy başında dünya devriminin artık sömürgeler sorunu diye bir sorunu yoktur. Güney yarım kürede emperyalizm

kapıdan kovulmuş ama bacadan yeniden eve dönmesiyle birlikte; Asya, Afrika, L. Amerika halklarıyla emperyalizm arasındaki çelişki de değişime uğramıştır. Çelişkinin çıplak politik boyutu zayıflarken; ekonomik, sosyal, kültürel içeriğiyle toplumsal-sınıfsal yönü ön plana çıkmıştır. Dün devrimin belirleyici yönü ulusal bağımsızlık iken bugün yerini ekonomik bağımsızlığı da hedefleyen esas toplumsal devrime bırakmıştır. Dün Asya, Afrika'daki ulusal bağımsızlık mücadeleleri esas emperyalist sömürgeci güçleri hedeflerken, ancak bu dış işgalci güçlerle işbirliği içerisinde oldukları ölçüde kendi egemenlerini hedeflediler. Günümüzde ise tersine esas kendi egemen sınıf ve rejimlerini hedefleyen devrimin antiemperyalist yönü kendi rejimlerinin işbirliği içinde oldukları emperyalist ülkeyi hedeflemesiyle somutlaşacaktır. Artık "dünya işçi sınıfı ve ezilen uluslar birleşiniz" şiarı da günümüzde geçerliliğini yitirmiştir. Dünyanın günümüz siyasal ikliminde; G. Afrika, D. Timor, Filistin, K. İrlanda, Çeçenistan, Bask ve Kürdistan gibi halen çözümlenmemiş az sayıdaki bu ulusal kurtuluş hareketlerin tümü, kendilerini salt ulusal kurtuluşla sınırlandıklarında bu hareketler X ya da Z emperyalist ve gerici güçlerle işbirliği içerisinde çözüm aradılar ve hala da arıyorlar. Halen devam eden az sayıdaki bu ulusal kurtuluş hareketlerinin tümü şu veya bu emperyalist güçle işbirliği içerisindeyken; dünya işçi sınıfının ve onun komünist siyasetinin bunlarla salt emperyalizme karşı bile ortak kavganın zemini kalmaz. Kısacası ulusal bağımsızlık mücadeleleri 21. Yy başında dünya devriminin bileşeni olmaktan çıkmıştırlar. Artık dünya işçi sınıfı ve ezilen uluslar birleşiniz şiarı yerine dünya işçi sınıfı ve sömürülen halkları birleşiniz demek gerekiyor.

3- Lenin'in Marksizm'e temel bir diğer katkısı olan işçi köylü ittifakı da günümüzde yeniden ele alınmaya muhtaç bir sorun haline gelmiştir. Çünkü kapitalizm Lenin'den sonraki 80 yıllık zaman dilimi içerisinde dünya çapında hem yatay hem de dikey olarak gelişmiştir. Bu gelişme ile paralel köylülük hem çözülmüş hem de kırsal-tarımsal alan sürekli kentler lehine nüfus ve toplam ekonomideki payı bakımından küçülmüştür. Bu olumlu bir gelişme mi değil mi ayrı bir tartışma konusudur. Fakat bir süreç olarak bu devam ediyor. Batı ya da gelişmiş kuzey yarım kürede köylülüğün hatta tarımın toplam GSMH içerisindeki payı günümüzde %3 ile %10'a kadar gerilemiştir. Artık buralarda işçi sınıfının devrim müt-

tefiki olarak küçük ve orta köylülükten bile ciddi bir güç olarak söz edilemez. Dahası tarımda büyüyen teknolojik girdiler nedeniyle tarım işçilerinin bile nicel olarak çok zayıfladığı görülür. Elbette tarım tekellerinin yani tarım burjuvasının olduğu yerde orta ve küçük ölçekli tarım işletmeleri de olacaktır. Fakat varlıkları ya da nicel güçleri toplam nüfus ve ekonomideki yerleri ile orantılı kalacaktır.

Lenin'in Çarlık otokrasisine karşı burjuvaziye de yedeğine alan genel işçi köylü ittifakı (Şubat Devrimi ile aşılmıştır) artık istisnalar hariç Asya, Afrika kıtasında da değişen ekonomik siyasi koşullarla belirleyici olarak aşılmıştır. Asya, Afrika'daki ulusal bağımsızlık mücadelelerinin belirleyici olarak aşılmasının yanı sıra kapitalizmde giderek hakim üretim biçimi haline gelmesiyle birlikte; birincisi, burjuvazinin önderlik edeceği siyasi devrimler; ikincisi, açık faşizm ya da askeri rejimlere karşı mücadeleler hariç tutulursa burjuvaziye yedekleyecek olan devrim stratejisi yani genel olarak işçi köylü ittifakı güney yarım kürede de artık gündemden çıkarılması gerekir. L. Amerika, Asya, Afrika'da köylülük kapitalist gelişmeyle beraber tarım ve toprak burjuvazisi, orta ve küçük köylülük ile giderek gelişip büyüyen tarım işçileri şeklinde parçalanmıştır, bu süreç derinleşiyor. Artık güney yarım kürede geçerli olacak olan genel devrim stratejisi, kapitalizmi hedefleyen işçi, yoksul (emekçi) köylü ittifakıdır. Yani Lenin'in Nisan Tezleri'nde doğrudan sosyalist devrimi hedefleyen strateji ve buna uygun sınıfların mevzilenmesi ama elbette her ülkenin ya da coğrafyanın özgün koşullarında kazanacağı yeniden içerikle programlaştırılmalıdır. Kısacası Lenin'in genel işçi köylü ittifakı özellikle ulusal bağımsızlık mücadelelerinin yoğun yaşandığı Asya, Afrika ve kısmen L. Amerika'da 20. Yy'ın son çeyreğine kadar genel geçerliliğini korumuştur. Ama 21. Yy başında bu ittifakı içeren stratejisi artık geçerli değil derken stratejinin dün Lenin tarafından yanlış belirlendiğinden değil değişen-gelişen-olgunlaşan koşullar nedeniyle aşılması gerektiğinden söz ediyoruz.

4- Günümüz dünya komünist hareketi, 20. Yy başlarındaki komünist harekete oranla daha köklü sorunlarla yüz yüzedir. 20. Yy başında güney yarım kürede ulusların (halkların) büyük çoğunluğu hala kendi ulus devletlerini kurmuş değiller hatta kuzey yarım kürede ve özellikle Batı Avrupa'da bile halklar/toplumlar ulusallık, ulus devlet sorununda belli bir doyum ve olgunluğa ulaşmamışlardı.

Paralel bir sorun olarak çekirdek ailede de benzer bir durum yaşanır. Günümüzde artık kuzey yarım küre toplumlarında %30 ile %50 arasında değişen oranda çekirdek aile sonrası topluma geçiş yaşanıyor. Bu gelişmeler ulus ve genel olarak devlet ötesi topluma geçişte ciddi yeni veriler sunuyor. Bunlar emperyalizmin ve sermayenin iktidarı altında yaşanıyor fakat aynı süreçte sermayenin kendisi devlet ve çekirdek aile ötesi topluma geçişin bariyerlerini de elinde tutuyor. Evet sermaye ve siyasal iktidarında; ulus devlet ve çekirdek aile sonrası topluma geçişle bunun frenlenmesi aynı süreçte iç içe yaşanıyor. Daha somutta sürecin bu ikili karakterini nasıl işlediğinin üzerinde ayrıntılı durulması bu yazının konusu değildir, ama yazılarda irdelenmesi gerekir. Tam da burada yanıtlanması gereken temel sorunlardan biri şudur: Komünist partileri 21.yy başında ulus, ulus devlet ve çekirdek aileye nasıl yaklaşacaklardır? Burjuva ulus devlet ve çekirdek aile yerine sosyalist ulus devlet ve sosyalist çekirdek aileyi programa almak sorunu çözer mi? Kendi adıma hayır diyorum. 20.yy başındaki komünist partilerden farklı olarak günümüz komünist hareketi, devletten devletsizliğe, çekirdek aileden sosyalist aile ötesi topluma doğru adımlar geliştirmeye sadece tarihsel perspektif olarak değil adım adım güncelleştirilen bir perspektife de (programa da) sahip olmak zorundalar. Bu zorunluluk sadece kuzey yarım kürede değil bir kaç adım geriden takiple Çin, Türkiye, Mısır gibi ülkeler başta olmak üzere güney yarım kürede de kendini dayatıyor, dayatacaktır. Artık günümüz komünist hareketi halen çözümlenmemiş Asya'daki ulusal kurtuluş hareketleri hariç iktidara geldiğinde programını burjuva ulus devlet yerine sosyalist ulus devleti, özel mülkiyet üzerine kurulu burjuva çekirdek aile yerine sosyalist çekirdek aileye dayalı toplumu kurmak hedefi ile yetinebilir mi? Batı Avrupa, Rusya, ABD, Çin, Vietnam, Japonya vb. ülkelerde komünist parti programına, "iktidara gelirim sosyalist çekirdek aileyi güçlendireceğim" derse tarihsel trendi ve hatta sermaye iktidarlarının gerisine düşmüş olup tutuculaşmış muhafazakarlaşmış olmaz mı? Muhafazakarlık, tutuculuk sadece burjuvaziye, egemenlere özgü değildir, tarihsel trende karşıt olarak ve mevcut statükonun devamında ısrar eden komünistler de yok mu? Var. Avrupa'da sermaye ve rejimleri; Komünist ve işçi sınıfı hareketi karşısında son yıllarda kendilerine duydukları güvenle ve elbette başka faktörlerin etkisiyle ulusal sınır, bayrak

para gibi sembol ve değerleri aşmaya yönelirken, komnst hareketin ise belirleyici olarak, yaşadığı güven erozyonu, stratejik olarak nn görememe, içe doğru büzüşme, küçülme gibi nedenlerle "AB sermayenin birliğidir" (ki doğrudur) gerekçesinin arkasına sığınarak mevcut ulusal sınırların ve devletin çerçevesinde siyasete hapsedildi, dahası kimileri ulusal sınırı savunmak gibi artık gerici-muhafazakar bir pozisyona dönüştü.

20.yy başında komnst partiler iktidara geldiklerinde aşağıdaki dört temel sorunu zme hedefini programlarına alırlardı: Toplumda sıfır işsizlikle herkese iş (alışma) hakkı; her aileye bir konut; herkese bedava sağlık ve bedava, eşit eğitim-öğrenim hakkı; toplumda elektrifikasyonun geliştirilmesini sağlayacağız diyorlardı. Her ülkenin özgün koşullarının kattığı içerik hariç tutulursa, komnst partilerin sosyalizm programları genel çizgileri ile bunları içeriyordu. Bugün de bu temel talepler işçi emekçi halk açısından yaşamsal hedeflerdir. Fakat günümüz komnst hareketi hem bunlarla yetinemez hem elektrifikasyon gibi hedefler artık dünyanın her coğrafyasında gelişen kapitalizmle birlikte zaten realize edilmiştir hem de baş belası işsizliğe karşı herkese çalışma hakkı olarak çalışmanın kutsanması değil üretimde artan teknolojik girdilerin sağladığı muazzam imkanlarla artık herkese çalışma (iş) hakkıyla birlikte insan zamanının giderek çalışmanın kendisinden özgürleşmesini de somut hedef olarak programlaştırmak zorundadır. Herkesin 12-10-8 saat çalışma süresi yerine özgün koşullara bağlı olarak 8-6-4 saat çalışma saatleri hedefiyle işçinin, emekçinin zamanını adım adım çalışmanın kendisinden özgürleştirilmesi hedefi olmak zorundadır. Tam da bu sorunla bağlantılı olarak, Lenin'in 20.yy başında Rusya ve genelde güney yarım küre toplumları için fordist emek rejimine yaptığı vurguyla "disiplini Almanlardan ğrenin" ağırısını bugün yapmanın artık gerekli olmadığı, zaten fordist emek rejiminin dünyanın her coğrafyasında egemen hale geldiği hatta kuzey yarım küre de artık post fordist emek rejimi arayışlarına bizzat sermayenin kendisinin girdiği tarihi evrede, komnstler üretim rejiminde çalışma disiplininden öteye, işçilerin zamanının çalışmanın kendisinden özgürleşmesi hedef ve savunusu ne çıkarmakla yüz yüzedir. 21.yy başında dünya komnst hareketi açısından sorun, Almanlardan emek rejimi disiplinini öğrenmek değil aşmaktır.

5- Marks, Engels zamanında komünist enternasyonalin (Dünya Komünist Partisi'nin) ağırlık merkezi Avrupa'ydı, denilebilir ki Avrupa merkezli doğup şekillendi. Ekim Devrimi ve SSCB ile birlikte komünist enternasyonalin ağırlık merkezi Rusya'ya kaydı. Mao önderliğindeki Çin Komünist Partisi süreçte ayrı bir merkez yaratmaya yöneldi kısmen etkili olsa da SBKP merkezli üçüncü enternasyonal gerçeğini tümüyle aşamadı. Troçkist IV. Enternasyonal faaliyeti bir başka merkez olma arayışıydı ayrıca en fazla Avrupa merkezcilik dokuya sahipti. L. Amerika'da özellikle 1960'lı yılların başında SBKP, ÇKP ve Troçkist merkezli enternasyonale mesafeli davranan daha özgün bir deney yaşandı, sonraki yıllarda kıtadaki komünist partiler ağırlıkla giderek SBKP etkinliğindeki III. Enternasyonale yöneldiyse-ler de, L. Amerika devrimci hareketi yine de özgün duruşunu kısmen korudu.

İki binli yılların başında dünyaya bakıldığında, kapitalizmle birlikte işçi sınıfının oluşumu da artık tüm kıtalarda bir gerçeklik haline geldi. Dolayısıyla komünist partilerin varlığı artık sadece Batı Avrupa'nın ya da kuzey yarım kürenin değil dünyadaki tüm coğrafyanın bir gerçeğidir. 150 yıllık çağdaş komünist hareketin özellikle 20. Yüzyıl komünist hareketinin ürünü olarak dev bir birikim oluştu. Artık deney sahibi "abi" komünist partilere ihtiyaç duyulmayacak kadar zengin bir birikimle yüzyüzedir komünist hareket. Deney sahibi "abi" partilerin tavsiye önerilerde bulunup elinde tuttuğu genç ya da küçük komünist partiler türünden ilişkiler, yerini eşitlerin ama gerçekten eşit kardeşlerin karşılıklı zengin görüş ve deney aktarımına ve eylem birliğine dayalı bir enternasyonal ilişkiye artık bırakmak zorundadır.

21. yy başında x ya da y komünist partisi merkezli komünist enternasyonal kurulamaz kurulsada dahi geçmiş III. Enternasyonal'in bile karikatürü olamayacaktır. Günümüz komünist partileri fikren yani ideolojik teorik olarak dünyasal/evrensel fakat politik kalkış noktası olarak yerel-ülkesel-bölgesel zeminlerde yeniden kurmalı; kurulu olanlar kendi içerisinde gerçekleştireceği kopuş ve süreklilikle bu perspektife evirilerek yeniden kurulacak olan dünya komünist partisinin kendi coğrafyasındaki organik bir parçası olmaya hazır aday olmalıdır. Böylece x, y partisinin ya da x, y coğrafyasındaki komünist hareketin oluşturacağı merkezin etrafında şekillenen, onun sadece birer alt seksiyonu olan partilerden oluşan enternasyonal yerine,

herkesin merkeze akış sağladığı ve merkezin organik bir parçası olarak davranacağı yeni bir Dünya Komünist Partisi hedeflenmeli.

Sonuç olarak birinci, ikinci ve III. Enternasyonal'in üzerinde şekillenip büyüdüğü ideolojik, siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkiler toplamında ki iklim nedeni ile eleştirmiyor ama anlıyoruz, kavriyoruz ama bugün üzerine durduğumuz değişen koşullarda yeniden ve aynen tekrarlanamayacaklarına da inanıyoruz. Kürdistan komünist hareketi olarak; dünya komünist hareketini yeni bir enternasyonalin yaratılması için mücadele etmeye, bu yönde varolan mücadele ve çabaları ortaklaştırmaya ve özellikle her komünist partinin ya da gücün bulunduğu yerelden dünyaya bakarak, Dünya Komünist Partisi'ne kendi rengini taşımaya çağırıyoruz. Öyle ki Dünya Komünist Partisi'nin büyük okyanusuna; Marksizm, Leninizm zemininde kendi yerel ırmak ve nehirlerini (farklılığını) taşıyarak organik birliği hedefleyelim!

6 -Bütün bunlardan hareketle Leninist örgüt modelinin aynen tekrarlanması değil yeni girdilerle yeniden üretilmesini öngörüyoruz. Bu sorun üzerinde daha önceki yazı ve kitaplarımda epeyce durduğumdan dolayı burada ayrıca üzerinde ayrıntılı durmaya hem gerek yok hem de makalenin sınırları nedeniyle zaten duramam. Merak eden okuyucu; "Aydınlanma ve Örgüt" adlı kitaba bakabilir.

Gerek benim gerek diğer yoldaşların MESOP "Tartışma Evresi" boyunca 21. Yy örgüt/örgütlenme modeline yönelik arayışları içeren görüş ve yazılarından hareketle; Leninist parti modelinin aşağıdaki belli başlı noktalar üzerinde yeniden üretilmesi gerektiğine inanıyoruz:

-Partinin değil halkın iktidarı; parti örgütlenmesi işleyişinde de doğrudan demokrasi arayışları; yerelin merkezleşmesi; disiplin içerisinde özgürlük değil özgürlük içerisinde disiplin; organik birlik ve bunların toplamında merkezde değil gövdede güçlü örgüt...

Hiçbir komünist parti, devrim mücadelesini yürütürken halkın iktidarı yerine partinin iktidarını hedeflemedi. Programlarda belirlenen hedef partinin değil halkın iktidarıydı ve devrimin başlangıç yıllarında çoğunlukla iktidar halkın elindeydi. Partinin iktidardaki rolü ise halkın iktidarınca içselleştirildiği oranda vardı. Ancak çok geçmeden sosyalist rejimlerde halkın iktidarı yerini doğrudan parti iktidarına bıraktı.

Bugün, geçmişten çıkarılacak derslerle halkın iktidarının süreçte parti iktidarına dönüşmemesinin güvencelerini az ya da çok oluşturmak zorundayız.

Merkezin yerelleşmesi 20.yy örgütlenmesinin belirleyici yönüydü. Başlangıçta Rusya kısmen hariç tutulursa (Çünkü Rusya'da başlangıçta zengin yerel komünist guruplar vardı) hemen hemen her yerde, önce dar bir çekirdek kadronun oluşturduğu merkez ve devamında bilinen yürüyüş olarak merkezin yukarıdan aşağıya örgütlenmesi yani yerelleşmesi. Sonuç; hemen hemen tüm komünist ve devrimci partilerde merkez komiteleri tanrılaştı ve başkan da sekreter de peygamber katına çıkartıldı. 20. Yy komünist örgütlenmesinde merkezin tanrı, liderin de peygamber katına çıkartıldığı bir örgütlenme ile yol alınamaz, alınamıyordu. Merkezin yukarıdan aşağıya yereli adım adım belirlemesi-yaratması-örmesi değil, tersinden yerelin her açıdan merkeze doğru büyümesi ve merkezde organik birliği örmeyi hedeflenmeli. Merkez, elbette güçlü merkez olmalı ama ingilizcedekicenter ve Kürtçe'dekinavend (orta ya da gövde) içeriğiyle güçlü olmalı. Yani partinin ideolojik-politik-örgütsel güç ve birikimi esas örgütün gövdesinde yoğunlaşabildiği oranla merkez ne kadar güçlü olursa olsun (ki olmalı) partide tanrı katına çıkamaz, çıkartılmaz. Merkezle, güçlü merkezle sorumuz yok, olmamalı ama tanrı katına çıkan ya da süreçte çıkartılan ve Lenin'in kendi partisinin merkezi için olumsuzlamak anlamında "Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı" adlı eserinde "işte size tam bir oligarşi" diyerek bizi uyardığı merkezle sorumuz var, bunu aşmak istiyoruz. Merkezin tanrı katına çıkışının bariyeri olabilecek farklı görüş ve önerilere de açığız, tartışılmalıdır.

Sadece komünist partilerde değil sosyalist rejim ve toplum örgütlenmesinde de disiplin içinde özgürlük, 20.Yy'ın gerçeğiymi ve yine bu gerçeği eleştirmekten çok anlıyoruz, kavırıyoruz ama 21.Yy'da tekrarlanmaması gerektiğinin de altını çiziyoruz. Özetin özeti, disiplin içinde özgürlük gerek partide gerekse sosyalist devlet örgütlenmesinde başka faktörlerinde etkisiyle özgürlüğün alanını adım adım daralttı ve süreçte boğdu. Emperyalizme, kapitalizme ve şovenizme karşı devrim mücadelesi verecek olan partide disiplin olmadan adım atamazsın. Her şey bir yana ülkede ve dünyada; devlet varsa siyasette vardır demektir, siyasetin olduğu yerde disip-

linde olmak zorundadır. Fakat örgüt ve izlediği siyaseti işçi sınıfının, halkın özgürlüğü uğruna mücadeleyi temel hedef olarak belirlemişse; disiplin ile özgürlüğün dengesini başta partide giderek toplum ve devlette kurmak zorundadır. Öyle ki disiplinin özgürlüğün alanını daraltıp yok etmesine, özgürlüğünde disiplini eritmesine fırsat vermeyecek bir ilişki ya da dengenin kurulması sorunumuz var. Elbette bu sorun yeni de değil ama bugün daha yakıcı ya da olmazsa olmaz çıplaklığıyla kendini dayatıyor. SSCB başta olmak üzere bütün sosyalist rejimlerin yıkılmasında birçok temel faktörün içerisinde disiplinin özgürlüğü boğması da önemli bir nedendi. Ve öyle ki özgürlüğü boğan disiplin süreçte kendinide oksijensiz bırakarak kendiliğinden çürüdü. Çünkü başta SSCB olmak üzere çelik disiplinle örülmüş devlet ve devletin politik askeri, istihbarat kurumlarının kendiliğinden çökmesi başka türlü izah edilemez.

20.yy'da özgürlük ve disiplin dengesi, disiplin içerisinde özgürlük üzerinde kurulmuştu. 21.Yy'da denge ve ilişkiyi özgürlük içerisinde disiplin üzerinde kuralmalıyız. Gerek disiplin içerisinde özgürlükte gerekse bunun soyutlandığı zeminlerden biri olan fordist emek rejiminde disiplin dışsal bir öğedir. Özgürlük içerisinde disiplinle, disiplinin örgüt işleyişinde içsel bir öğe haline getirilmesini savunuyor ve hedefliyoruz. Bu savununun teorik-politik gerekçelerinin üzerinde belirttiğim kaynaklarda durmuştum, önümüzdeki süreçte yine durmamız gerekir. Bu sorun üzerine eleştiri görüş ve önerilerin bize ve dünya komünist hareketine katkı sunacağına inanıyoruz.

7 - Son bir hatırlatmayla yazıyı bitireceğiz: 1920'de dünyada ilk radyo yayınlarının başladığını öğrenen Lenin "bunun üzerine kitap yazmak gerekir" diyecek kadar heyecanlanır ve önemser. Lenin'den günümüze gelişen telekomünikasyonda ve bilginin elektronik makineler aracılığıyla düzenli işlenmesi olarak bilişim teknolojisi vb. gelişmeler; insanlığın ve toplumların ekonomik, sosyal, kültürel yaşamında her gün her saat artan teknolojik girdiler (bu girdilerin sınırları olması gerekir mi gerekmez mi ya da teknolojinin esas kimin hangi sınıfların hizmetinde olduğu ayrı bir tartışma konusu) dikkate alındığında; dünya komünist hareket başta Leninist örgüt modeli olmak üzere (ki iletişimde artık dünyanın değişik yerlerindeki örgüt/parti üye ve kadrosuyla aynı anda görüşme, konferans bile düzenleyebiliyor, bu durum partinin herhangi bir temel sorununda

gövdesinin karar verebilmesi için muazzam bir olanak ya da partide doğrudan demokrasinin işletilmesi için teknolojinin sunduğu imkan demektir) Marksizm-Leninizm'e belirttiğimiz ya da belirtmediğimiz bir çok alanda yeniden yaratıcı katkı sunmakla yüz yüzedirler. Hiç yaratıcı katkı olmadı da denilemez. Mao'nun Çin Devrimi'nde yer yer sergilediği özgünlük, Che ve yoldaşlarının L. Amerika'daki özgün yol arayışları, Gramsci'nin kent ağırlıklı toplumda sunduğu yerel ya da özgün katkılar biliniyor. Özellikle yerel katkılar bakımından örnekleri çoğaltmak mümkün, fakat sorun yerel katkılarının ötesinde evrensel katkıyı geliştirebilmektir. Sorunun özeti yazının başlığında ifade ettiğimiz gibi, dünya komünist hareketi; dün Lenin Marksizm'e nasıl yaklaştıysa bugün Leninizm'e öyle yaklaşmalıdır, yaklaşabilmelidir. Hatta bu sorunda bir hayli geç kalındı, geç kaldık. Günümüz komünist hareketi 150 yıllık komünist mücadele ve birikime ve artık her coğrafyada sosyalizmin olgunlaşan nesnel koşullarına ve önemlisi kapitalizmin bunalımının giderek sanayi uygarlığının bunalımına dönüştüğü bir tarihi momente rağmen, dünya komünist hareketi bugün sözü edilir bir dinamizm ile ilerleyemiyorsa; dağın ötesini halen net olarak tarif edip topluma öneremiyorsa (dağın ötesi daha doğrusu dağın arkası 21.Yy'ın sosyalizmidir) bunun nedenlerinden birinin Leninizm'e dinamik/diyalektik değil donuk yaklaşımda aramak gerekir.

Lenin gerçek bir siyaset dehasıydı; Geçmişe ve geleceğe bakışta kopuş ile sürekliliği bir bütünün parçası olarak ele alıp bütünlüklü yaşamıştı. Lenin Marksizm'i esas, temel alırken sürekliliği ve II. Enternasyonal'e yollarını ayırırken de kopuşu güncelleştirmiş ve yaratıcı yeniden üretimle kopuş ile sürekliliğin köprüsü olabilmıştır. 21.Yy başında dünya komünist hareketi; artık belirleyici gücüyle yeni bir sosyal demokrat harekete evirilen 20. Yy komünist hareketiyle yollarını ayırarak kopuşu gerçekleştirmeli ve Marksizm-Leninizm'i esas alıp ona yaratıcı yeniden katkı ile de sürekliliği sağlamalıdır. Ya sağlayacağız ve dağın arkasını yani 21. Yy sosyalizmini topluma net, anlaşılır ve ikna edici bir tarif ve devrimci ruhla sunacağız ya da sanayi uygarlığının bunalımına dönüşen kapitalizmin bunalımı kendisiyle birlikte insanlığıda yok oluşa sürükleyecektir.

“Her şeyin metalaştığı, birikim bunalımının derinleştiği, otomasyonun sınırlarına dayandığı, kültürel yozlaşmanın büyüdüğü koşullarda; kapitalizmin sınırları ufukta gözüküyor. Dünya çapında gelişen süreç ve sürecin verileri ufukta kapitalizmin tarihsel ve fiziksel sınırlarını her açıdan bize gösteriyor. Kapitalizme kesin ömür biçilemez; ama artık önemli olan ufukta sınırlarının görünmesidir. Görmek isteyenler bu sınırları görebilir”

Sinan Çiftyürek